

Βροκίνη -

10

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ
ΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΩ ΑΣΤΕΙ
ΣΤΟΑΣ — LOGGIA —
ΚΑΙ
ΤΗΣ ΕΙΣ ΘΕΑΤΡΟΝ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ ΑΥΤΗΣ
1663 — 1799
ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΙΟΝ
Α. Σ. ΒΡΟΚΙΝΗ

81722

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑΙ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Α. ΔΑΝΤΖΑ
1901

**ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ
ΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΚΕΡΚΥΡΑΙΚΩ ΑΣΤΕΙ
ΣΤΟΑΣ — LOGGIA —**

ΚΑΙ

ΤΗΣ ΕΙΣ ΘΕΑΤΡΟΝ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ ΑΥΤΗΣ

1663 — 1799

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΙΟΝ

Λ. Σ. ΒΡΟΚΙΝΗ

**ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑΙ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Α. ΛΑΝΤΖΑ
1901**

ΠΡΟΟΙΜΙΑΚΑ

Τὸ ἀνά χειρὸς βιβλίον, μὴ τις ἐκλάβη ὡς ἔργον σκοποῦν νὰ πραγματευθῇ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἐν Κερκύρα θεάτρου ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ δράσεως, ἀλλ' ὡς σύντομον περὶ τοῦ κτιρίου τῆς Στοᾶς καὶ τῆς εἰς Θέατρον μετατροπῆς αὐτῆς διατριβὴν, ἐπιβληθεῖσαν ἡμῖν ὑπὸ τῶν ὡς ὑπαλλήλου ἐν τῷ Τοπικῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ ἡμετέρων καθηκόντων. Διότι τοιαύτη ἱστορία, προκειμένου περὶ τοῦ ἀρχαιότερου τῶν ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι τῆς Ἀνατολῆς θεάτρων, δηλονότι, περὶ τοῦ θεάτρου ἐκείνου ἔνθα, τὸ πρῶτον, εἰσήγετο τὸ μελόδραμα περὶ τὴν Γ'. δεκάδα τῆς ΙΗ'. ἑκατονταετηρίδος, ὅτε αἰὼν οὐπω εἶχε παρέλθῃ ἀπὸ τῆς ἐν τοῖς θεάτροις τῆς Εὐρώπης πρώτης ἐμφανίσεώς του, ἔνθα νέα εἰς Ἑλληνικοὺς καὶ Ἰταλικοὺς φθόγγους μελοδράματα ὑπὸ Κερκυραίων καὶ Ζακυνθίων μουσουργηθέντα παρεστάθησαν τὸ πρῶτον, ἔνθα χοῖδοι πολλοὶ ἀναμφισβήτητον κλέος κατόπιν προσκτησάμενοι ἤρξαντο τοῦ καλλιτεχνικοῦ αὐτῶν σταδίου καὶ ἐπεκροτήθησαν τὸ πρῶτον, καὶ ἔνθα ἀρχομένου καὶ προϊόντος τοῦ ΙΘ'. αἰῶνος ἐδιδάχθησαν, διὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ δράματος τὰ ὑψίστα τῆς ἠθικῆς μαθήματα, τοιαύτη, λέγομεν, ἱστορία ἐκτυλίσσουσα τὴν διὰ τοῦ θεάτρου ἀναπτυχθεῖσαν ἐν Κερκύρα πνευματικὴν ζωὴν καὶ τὴν κατ' ἀκολουθίαν ἐπενεχθεῖσαν ἐν τῇ κοινωνίᾳ αὐτῆς ἠθικὴν ὠφέλειαν ἀπὸ τοῦ 1800 ἕως πρὸ εἰκοσιπενταετίας, ἀπαιτεῖ τὴν συγγραφὴν εὐρέος τόμου πραγματευομένου ἅπαντα τὰ ἀπὸ τῆς πρώτης ἐνταῦθα εἰσαγωγῆς τοῦ δράματος ἐν γένει καὶ, ἰδίως τοῦ Ἑλληνικοῦ, ἄξια μνείας λαμπρὰ γεγονότα ἀφ' οὗ χρόνου ἢ τῆς Παλλάδος πόλις καὶ τὸ λοιπὸν νῦν ἐλεύθερον Κράτος διετέλου ἔτι τεταπεινωμένα ὑπὸ τὰς ἀλύσεις βαρβαρικῆς δουλείας.

Ἐν τῇ μικρᾷ μὲν ἀλλ' ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἐνδοξοτάτῃ γωνίᾳ ταύτῃ τοῦ ὅλου Ἑλληνισμοῦ, τῇ ἀείποτε ὑπὸ ἰσχυρῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν προστατευθείσῃ ἀλλ' οὐδέποτε δουλω-

θείση, δυοκαίδεκα πρὸ τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ Ἔθνους ἔτη, προαγομένης τῆς καλλιεργίας τῶν Ἑλληνικῶν γραμμῶν καὶ ἀναγεννωμένου τοῦ Ἑλληνικοῦ θεάτρου, ἐδιδάσκοντο διὰ τούτου ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς φωνῇ, τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος τ' ἀριστουργήματα.

Τῷ ὄντι, ἀπὸ τῶν ἱστορικῆς μνείας ἀξίων προσκηνίων τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος οἰκοδομήματος—τοῦ καὶ σχετικῶς τῇ ἐποχῇ τῆς ἀνεγέρσεώς του, ἰδιόρρυθμον ἀρχιτεκτονικῆς τύπον παρέχοντος καὶ τοῦ μόνου τῶν διασωθέντων ἀρχαίων τῆς πόλεως κτιρίων—τρία ἔτη μετὰ τὴν ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας δημοσίευσιν αὐτῆς, ἐδιδάχθη, μετὰ θαυμαστῆς ἐπιτυχίας, τῇ 25 Ἰανουαρίου 1817 τὸ πρῶτον, ἐνώπιον τοῦ τότε ἐν Ἑπτανήσῳ Ἀρμοστοῦ Θωμᾶ Μαιτλάνδου ὑπὸ Κερκυραίων ἐρασιτεχνῶν ἡ «Πολυζένη,» τραγωδία εἰς πέντε πράξεις τοῦ Ἰακωβάκη Ρίζου Νερούλου.

Ἀπὸ τῆς προειρημένης ἐποχῆς (1817—1824) σπουδαίως προαγομένης ἐν Κερκύρᾳ τῆς καλλιεργίας πάσης Ἑλληνικῆς παιδείσεως, θαυμασίως προήγετο καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Δραματοποιία. Ἐκτοτε, ἀπὸ τῶν σκηνῶν τοῦ θεάτρου ἐκείνου, οὐ διέλιπον παριστώμενα ὑπὸ μουσοφιλήτων παρθένων καὶ φιλομούσων νεανίων, ἀπάντων ἐρασιτεχνῶν ἑπτανησίων, οὐ μόνον τὰ κέλ्लιστα τῶν Δραματικῶν ἀριστουργημάτων τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ Εὐριπίδου καὶ τοῦ Αἰσχύλου, εἰς ἑνδεκασυλλάβους ἀνομοιοκαταλήκτους στίχους τῆς ἡμετέρας καθωμιλημένης μετενηνεγμένα, ἀλλὰ καὶ ἄλλα νεωτέρας Ἑλληνικῆς δραματοποιίας πρωτότυπα ἔργα μουσοτραφῶν ἑπτανησίων καὶ ἄλλων Ἑλλήνων, πρὸς δὲ τούτοις μεταφράσεις Ἑλληνικαὶ Ἰταλικῶν καὶ Γαλλικῶν κλασικῶν δραμάτων, Ἑλληνικὰς ἐχόντων ὑποθέσεις, ἅτινα πάντα τύποις τοῦ ἐν Κερκύρᾳ τυπογραφείου τῆς Κυβερνήσεως ἐδημοσιεύθησαν.

Διὰ τῆς τοῦ οἰκοδομήματος τούτου διαρκοῦς καὶ ἀπαύστου λειτουργίας, εἰς θαλερὰν ζωὴν τὸ Ἑλληνικὸν θέατρον πρῶτιστοι ἀνεκάλεσαν ὁ μεγαλεπήβολος Βασιλεὺς Ἐμμανουὴλ Θεοτόκης, ὅστις τότε ἀνεδεικνύετο ἑνθερμος τοῦ ἔθνικοῦ θεά-

τρον προστάτης, ἐν ᾧ συνήμα ὅπως τὴν μεταξὺ τῶν νέων ἄμιλλαν ὑπὲρ τῆς σπουδῆς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων διεγείρη, συνίστα γενναιοφρόνως διαφόρους ἀγῶνας, ὧν τὰ ἔπαθλα ἐξ ἰδίων κατέβαλε, μετ' αὐτὸν (1824—1827) δὲ ὁ κρᾶτιστος τῶν εὐεργετῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ μακαριστὸς Γύλφορδ ὁ εἰς ἔτι μείζονος ἀκμῆς σημεῖον ἀναπτύξας τὸ Ἑλληνικὸν δρᾶμα ἐν Κερκύρᾳ καὶ, σπουδαίαν ἐπὶ τὰ πρόσω ὄθησιν ἰδίως εἰς αὐτὸ δοῦς, εὐθύς ὡς ἤρξατο λειτουργοῦσα ἡ παρ' αὐτοῦ συστάσα Ἴόνιος Ἀκαδημία, ἧς οἱ φοιτηταὶ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐδίδασκον ἀπὸ τῶν σκηνῶν τοῦ ἡμετέρου θεάτρου, αὐτοῦ παρόντος, τὰ μεγαλουργήματα τῶν Δραματικῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Ἐπὶ τῶν σκηνῶν ἐκείνων, μετ' ἐπιτυχίας πρωτοφανοῦς ἐξετελέσθη, τῷ 1819 ἔτει, ἡ Μιμικὴ παράστασις τοῦ ὑπὸ τίτλον « Ἡ παρὰ Φαίαξιν ἄφιξις τοῦ Ὀδυσσεώς, » ἠρωϊκοῦ γοροῦ, οὔτινος τὸ δῆγμαμα (Libretto), Ἰταλιστὶ συνέθετο ὁ ἐν Κερκύρᾳ βραβευθεὶς νεαρὸς τότε Καλλιτέχνης καὶ ποιητῆς Γεώργιος Ρίγκης καὶ ἦτις οὐκ ἦν ἄλλο τι εἰμὴ ἡ ἀναπαράστασις τῶν ἐν ταῖς Ραψωδίαις Η' καὶ Θ' τῆς Ὀδυσσειᾶς περιγραφομένων ἐορτῶν καὶ πανηγύρεων αἵτινες πρὸς τιμὴν τοῦ Ὀδυσσεώς ἐτελέσθησαν ὑπὸ τοῦ φιλοξενήσαντος αὐτὸν Βασιλέως τῶν Φαιάκων Ἀλκίνοῦ.

Εἶχε δὲ, μελοποίησθαι τοῦτο ὁ εἰδῆμων Μουσικοδιδάσκαλος Στέφανος Πογιάγος προπάτωρ τοῦ ἡμετέρου συμπολίτου καὶ διαπρεποῦς Ἀσκληπιάδου, τῇ προτροπῇ τοῦ Ἰποστρατήγου Ἄδαμ, ὅστις ὑπερέβαν θαυμαστῆς τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, ἐπὶ τῇ ὡς οἶόν τε ἐπιτυχεῖ ἐν τῷ θεάτρῳ τούτῳ ἐκτελέσει τῆς ἀρχαϊκῆς ταύτης παραστάσεως, ὅχι μόνον ἐνετείλατο τότε πρὸς τῇ ἐπὶ τὰ κρείττω ἐν γένει μεταρρυθμίσει τοῦ θεάτρου καὶ τὴν ἀναλόγως τῇ χρειᾷ σκηνικὴν αὐτοῦ διακόσμησιν, ἀλλὰ συνέστησε καὶ ἐπιτροπὴν ἐξ εἰδημόνων τῆς τε Καλλιτεχνίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογίας, εἰς ἣν πᾶσαν ἀνέθετο μέριμναν διὰ τὴν εὐστοχον διακανόνισιν τῶν πρὸς τοιαύτην παρῶστασιν ὑπὸ καλλιτεχνικὴν καὶ ἀρχαιολογικὴν ἔποψιν ἀπαι-

τουμένων. Τὴν ἐπιτροπὴν ἀπετέλεσαν, αὐτὸς ὁ τοῦ διαγράμματος συνθέτης Ρίχκης, Γεράσιμος Πιτζαμάνος ὁ καθηγητὴς τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς, ὅστις εὐστοχώτατα διέγραψε τοὺς ἀρχαίου χαρακτήρος ἱματισμοὺς, (costume) καὶ Γουλοῦς Κέρτραϊτ περὶ τὴν Ἑλλην. ἀρχαιολογίαν ἐντριβέστατος ὁ τελεσφόρος διαγράψας τὸν οἰκεῖον σκηνικὸν διάκοσμον ὃν τεχνηέντως εἰργάσατο ὁ δεξιώτατος Ἴταλὸς Σκηνογράφος Andrea Zampiga.

Ἐν ταῖς σκηναῖς ἐκείναις ἡ Ἑπτανησιακὴ νεολαία ἐπὶ συνεχῆ περίοδον ἑτῶν (1824—1834) ἠγωνίσαστο τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνορθώσεως τοῦ Ἐθνικοῦ θεάτρου καλὸν ἀγῶνα, εἰς ὃν ἀπεδύθησαν πρῶτοι μὲν, ὁ Ἰωάννης Ζαμπέλιος ὁ ἀναδειχθεὶς ἐν τῇ ἀναγεννωμένῃ Ἑλλάδι πατὴρ τῆς δραματικῆς τέχνης, Πλάτων Πετριδῆς ὁ παμμακάριστος τῆς Κερκυραϊκῆς νεολαίας εὐεργέτης, ὁ Ἰωάννης Πετριτζόπουλος, βραδύτερον δὲ ὁ Σπ. Μελισσηνός, ὁ Νικολῖνος Τ. Βούλγαρης καὶ ἄλλοι, πάντες τὴν ἡμετέραν φιλολογίαν πλουτίσαντες διὰ πρωτοτύπου Δραματοποιίας.

Ἐκεῖ ἐπανειλημμένως ἐδιδάχθησαν (1824—1829) αἱ τοῦ Alfieri τραγωδίαι ὁ «Ἀγαμέμνων», κατὰ τὰς ὑπὸ Πλ. Πετριδῆς καὶ Ι. Πετριτζοπούλου μεταφράσεις, ἐπίσης κατ' ἐπανάληψιν, ἡ «Ἀντιγόνη» καὶ ὁ «Ὀρέστης», πρὸς δὲ ἡ «Μερόπη» καὶ ὁ «Ἀριστόδημος» τοῦ Monti, ἡ «Ἀνδρομάχη» τοῦ Racine, ὁ «Δημοφῶν» τοῦ Metastasio, ἅπασαι εἰς ἀνομοιοκαταλήκτους στίχους, καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ τοῦ Voltaire τραγωδία ὁ «Μωάμεθ», καὶ ἄλλα πολλὰ ὧν τὴν μνηεὶαν παραλείπομεν συντομίαις χάριν.

Εἰς τὸ καὶ διὰ τὰ πρεσβεῖά του ἐκτιμήσεως ἀξιούμενον οἰκοδόμημα ἐκεῖνο, κατὰ τὸ ἔτος 1831 ὅποτε, τῇ μερίμνῃ τοῦ ἀρμοστεύοντος Ἄδαμ, εἰσήγοντο τὸ πρῶτον εἰς τὴν πόλιν τὰ πόσιμα ὕδατα τῇ ἀδραῖ δαπάνῃ Ἀγγλικῶν Λιρῶν 30,000 ἤτοι δραχμῶν 830,000 καὶ οἱ Κερκυραῖοι πανδημῶς ἐώρτασαν τὸ γεγονός, ἐτραγωδίσθη ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ πρόσφυγος Παύλου Κώστα συντεθεῖσα καὶ

ὕπὸ τοῦ κλεινοῦ Μαντζάρου μελοποιηθεῖσα ᾠδὴ «La Festa della Fontana». (Ἡ ἑορτὴ τῆς Κρήνης). Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο προνοίᾳ τῆς Κυβερνήσεως καὶ δὴ καὶ τοῦ εὐεργετικωτάτου Ἄδαμ, εἶχε καὶ αὐθις ἀνακαινισθῆ ἔσθθεν καὶ ἔξωθεν τὸ κτίριον τοῦ Θεάτρου, κατεδαφισθείσης τότε τῆς προσαρκτώσας αὐτοῦ πλευρᾶς καὶ αὐτόθι ᾠκοδομηθέντος τοῦ προεξέχοντος τμήματος ἔνθα κατεσκευάσθησαν ἡ ἀναψυχῆς αἴθουσα καὶ ἕτερα δωμάτια μικρά. Τοῦ δὲ, ἕως τότε, τετραγωνικοῦ σχήματος τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ Θεάτρου, μετασκευασθέντος εἰς σχῆμα πετάλου, ἠυρύνθησαν αἱ σκηναὶ καὶ τὰ θεωρεῖα ἄτινα καὶ ἐγένοντο καινουργῆ. Κατ' ἀκολουθίαν ἐδέησεν ἵνα ληφθῆ τὸ μέτρον καὶ περὶ κατασκευῆς καταλλήλου καινουργοῦς αὐλαίας ἣτις ἐστὶν αὐτὴ ἡ ἔτι σωζομένη γεγηρακυῖα αὐλαία ἡ παριστώσα τὰς ἐπὶ τῇ παρὰ Φαίαζιν ἀφίξει τοῦ Ὀδυσσεῶς γενομένας πανηγύρεις καὶ ἧτις, μετὰ πάσης καλλιτεχνικῆς ἐντελείας, ὡς οἱ ἀρμόδιοι ὁμολογοῦσιν, ἐγγράφη, μετὰ τινων ἐνικυτῶν πάροδον (1844), παρὰ τοῦ κατὰ συγκυρίαν ἐκ Κερκύρας διελθόντος δοκιμωτάτου Ρωμαίου καλλιτέχνου Ναπολέοντος Genovesi, ὅστις εἰς τὰ ἐν ἐκείνῃ ἀπεικονισθέντα πρόσωπα ἀπεμιμήσατο, μετ' ἀπαραμιλλοῦ ὁμοιότητος, ὡς μαρτυροῦσιν οἱ νῦν ἐν προβεβηκυῖα ἡλικίᾳ μνήμονες τῶν γεγονότων, τὰς προσωπογραφίας πολλῶν ἐκ τῶν τότε εἰς τὴν σκηνὴν καὶ τὴν ὀρχήστραν ἀνηκόντων προσώπων, ἐπὶ τέλει καὶ τὴν ἑαυτοῦ ὑποτυπώσας μορφήν. Κατὰ δὲ τὴν ἐν Μαρτίῳ τοῦ ἐπιόντος ἔτους (1832) ἐκ Νεαπόλεως ἐνταῦθα ἐπάνοδον τοῦ αὐτοῦ Ἄδαμ, τὴν τότε ἐπίσης δημοτελῶς ὑπὸ τῶν Κερκυραίων πανηγυρισθεῖσαν εἰς ἀνάμνησιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ εἰσαγωγῆς τῶν ὑδάτων, ἐδιδάχθη ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Θεάτρου ἐκείνου ὑπὸ Κερκυραίων ἐρασιτεχνῶν νέων, τὸ Ἰταλικὸν δράμα «La Clemenza di Tito», οὗτινος τὰ χορικά μέλη εἶχεν ὡσαύτως τονίσει ὁ Μάντζαρος.

Ἐκεῖ ἐδιδάχθη ὑπὸ ἐρασιτεχνῶν ἐκ τε τῆς Κερκύρας καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, ἐν Ἰουλίῳ μὲν τοῦ 1833 ἔτους ἡ «Μερόπη», τραγωδία τοῦ Ἀλφιέρη, ὁπότε τὸ τοῦ Αἰγίσθου πρό-

σωπον ὑπεκρίθη ὁ τότε μὲν εὐφυῆς νεανίας, βραχύτερον δὲ ἐν τῷ σοφῷ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἑλλάδος κόσμῳ διαπρέψας Ἰωάννης Οἰκονομίδης ὁ πᾶν, ἐν Ἀπριλίῳ δὲ τοῦ 1834 ἐδιδάχθη ὁ «Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος» πρῶτον τοῦ Ι. Ζαμπελίου τραγικὸν δρᾶμα, πραγματευόμενον τὴν πολυδάκρυτον ἄλωσιν τοῦ Βυζαντίου, ὅπερ τότε εἶχε κινήσῃ εἰς δάκρυα εὐφροσύνης ὁμοῦ καὶ θλίψεως τὰς τῶν ἀκροατῶν ψυχὰς, ὡς ἀναγράφεται ἐν τινι σχετικῷ ἄρθρῳ τοῦ ὑπ' Ἀριθ. 173 ἀπὸ 7/19 Ἀπριλίου 1834 φύλλου τῆς ἐπισήμου Ἐφημερίδος τοῦ πρώην Ἰονίου Κράτους. Μεταξὺ δὲ τῶν τὰ τοῦ δράματος πρόσωπα ὑποκριθέντων νέων καὶ αὐθις διέπρεψεν ὁ Ι. Οἰκονομίδης τὸ πρόσωπον τοῦ Αὐτοκράτορος Παλαιολόγου τοῦ ὑποκριθείς.

Τὴν τῆς καλλιτεχνικῆς ταύτης ἐν Κερκύρᾳ δράσεως ἐποχὴν, διεδέξατο ἄλλη νέα καθ' ἣν μάλιστα διέπρεψαν τῆς μὲν Μελοπομένης θερμότεροι λάτραι, τῆς δὲ Φιλαρμονικῆς ἐν Κερκύρᾳ ἐταιρίας ἐρίτιμα Μέλη, οἱ Σπυρίδων καὶ Γεράσιμος αὐτάδειφοι Μαρκοῤᾰ, ποιηταὶ μουσοφιλητοὶ, ὧν ὁ πρῶτος πρωίμως τὸν βίον ἐτελεύτησε, Πέτρος Κουαρτάνος εἰς τῶν ἀειμνήστων ἰδρυτῶν τῆς Ἐταιρίας ἧς ἅμα τῇ συστάσει καὶ προέστη καὶ οἱ Νικόλαος Μακρῆς καὶ Κ. Βέργιας, ἅπαντες τῆς Δραματικῆς πρωτοτέχνη καὶ ἀθληταὶ ἄριστοι, οἵτινες τῆς τέχνης τὴν θεραπείαν πρώτιστοι ἐν τῇ Φιλαρμονικῇ εἰσαγαγόντες καὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς ἐφ' ἱκανὰ ἔτη αὐτόθι δωρεὰν ἀναδεξάμενοι πρὸς μὀρφωσιν θιάσου, ἐγένοντο πάροχοι οὐχὶ μικρᾶς ὠφελείας, ὅσον ἀφεώρα εἰς οὐ μόνον τῆς τέχνης τὴν ἀνάπτυξιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοῦ ἔθνικοῦ φρονήματος τὴν ἔξαρσιν καθόσον οἱ τὴν τέχνην αὐτόθι διδαχθέντες νέοι, ἀείποτ' ἐπ' ἀγαθοεργῷ σκοπῷ παρίστανον ὅτε μὲν ἀπὸ τῶν σκηνῶν τοῦ γηραιοῦ θεάτρου, ὅτε δὲ ἀπὸ τῶν τῆς πολυωφελοῦς ἐταιρίας καλλιτεχνικῶν ἐν γένει ποιήματα Ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν ἔχοντα. Ὅθεν εἰς προαγωγὴν τῆς ἐν Κερκύρᾳ δραματικῆς σφόδρα συνεβάλλετο καὶ ἡ Φιλαρμονικὴ Ἐταιρία, ἧτις μετὰ τὴν ἐαυτῆς σύστασιν, διατηρήσασα ἄσβεστον τὸν ἀνέκαθεν καὶ

πρὸς τὸ θέατρον ἐν γένει, ἔρωτα τῶν Κερκυραίων, ἀνεδείχθη καὶ τῆς δραματικῆς ἐνιαῖον διδασκαλεῖον καὶ μόνη ἀφετηρία εἰς τὴν μετέπειτα ἄμεσον καὶ ἔμμεσον γένεσιν διαφόρων Δραματικῶν Ἑταιριῶν καὶ Συλλόγων, ἐξ ὧν ὁ μόνος ἐπιζήσας καὶ ἤδη διαπρέπων ἐστὶν ὁ «Δραματικὸς Σύλλογος Κερκύρας».

Τὴν ἀξιωμαθούμενον δὲ ταύτην ἐποχὴν εἰλικρινοῦς λατρείας τῆς Μελοποιμένης συνεχίζει ἄλλη ἐξ ἐνθέρμων τῆς Εὐτέρπης καὶ τῆς Πολυμνίας ἀγῶν θεραπόντων, ὧν τὰ καλλιτεχνικὰ συνθέματα παρεστάθησαν τὸ πρῶτον, ἐπίσης ἀπὸ τῶν σκηνῶν τοῦ ἡμετέρου Θεάτρου. Οὗτοι δὲ εἰσὶν οἱ Καρέρης, ὁ τῆς μουσοτραφοῦς Ζακύνθου διαπρεπῆς μουσουργὸς μελοποιήσας τὰ δράματα «Rediviva» καὶ «Isabella d'Aspeno» (1854—1857), Κυριακὸς Παδοβάνης, Κερκυραῖος, ὁ τονίσας τὴν «Δέρκην» ἧς τινος ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τοῦ «Ἀριστοδήμου» τοῦ Monti, Ἐδουάρδος Λαμπελὲτ, ἐπίσης ἐκ Κερκύρας, ὁ μουσουργὸς τοῦ δράματος «Il Castello Maledetto», (1862) ὁ γνωστὸς Διονύσιος Ροδοθεάτος τονίσας τὴν «Oitona», Σπυρίδων Εὐντας ὁ πρὸς τοὺς δράμασιν «Anna Winter» καὶ «Conte Giuliano» (1854—55) πρῶτος μελοποίησας μετὰ μοναδικῆς ἐπιτυχίας τὸ Ἑλληνικὸν δράμα «Ὁ Ἰποψήφιος» καὶ, δρέψας ἀθανάτου δόξης στέφανον ἐν σύμπαντι τῷ μουσικῷ κόσμῳ τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος, ὅπερ ὑπόθεσιν ἔχον εἰλημμένην ἐκ τῆς συγχρόνου ἱστορίας τῆς ἡμετέρας πολιτείας, παρεστάθη τῷ 1867 τὸ πρῶτον, ἀπὸ τῶν σκηνῶν τοῦ ἡμετέρου Θεάτρου, ἔνθα, πάντες οἱ τῆς παραστάσεως τοῦ μελοδράματος μετασχόντες, μηδενὸς ἐξηρημένου καὶ ἀριδοὶ, καὶ χορωδοὶ καὶ μέλη τῆς ὀρχήστρας καὶ ὁ ταύτην διευθύνων καὶ ὁ τοῦ δράματος συγγραφεὺς καὶ αὐτοὶ οἱ τυπογραφικοὶ τούτου στοιχειοθέται ἦσαν τῆς νήσου Κερκύρας γνήσια γεννήματα καὶ τῆς μουσοτρόφου Φιλαρμονικῆς Ἑταιρίας καὶ τοῦ μεγαλωφελοῦς Μαντζάρου ἀγλαοὶ καρποὶ, πρῶτοι καὶ μόνοι Ἕλληνες μύσται τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς τέχνης ἦν πιστῶς φυλάξαντες οἰονεὶ ἱεράν

παρακαταθήκην ἐφ' ἱκανὸν τῆς Ἑλληνικῆς δουλείας διάστημα, ἀγνὴν ταύτην τῇ ἰδίᾳ μητρὶ ἀπέδωκαν εὐθύς ὡς ἀνέκτισε τὴν ἑαυτῆς ἐλευθερίαν.

Πρὸς δὲ τούτοις, τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος καλίστιστον οἰκοδόμημα, εἶνε ὅπωςδήποτε ἄξιον ἱστορικῆς μνείας καὶ διότι ἀναπολεῖ ἐν τῇ μνήμῃ παντὸς ἐξ Ἑπτανήσου φιλοσθνοῦς καὶ ἄλλα ἔτι πολλὰ καὶ ποικίλα τοῦ παρελθόντος πολιτικοῦ τῶν Ἑπτανησίων βίου ἀξιωμακόμενα ἔθνηκα γεγονότα, ἐξ ὧν περιοριζόμεθα ν' ἀναφέρωμεν μόνον τὴν ἐν τινι νυκτερινῇ μελοδραματικῇ παραστάσει, μετὰ τοῦ φιλέλληνος Βρεταννοῦ Κυβερνήτορος Νούγεντ, παρουσίαν τοῦ πρώτου Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος Ὁθωνος κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1833 χάθοδον αὐτοῦ εἰς Ναύπλιον. Τὸ κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1848 αὐτόθι προσενεχθὲν τῷ φιλελευθέρῳ Ἀρμοστῇ Λόρδῳ Σείτονι, πολιτικὸν συμπόσιον ὑπὸ τοῦ τότε κλεινοῦ προέδρου τῆς τε Ἀναγνωστικῆς Λέσχης καὶ τῆς Φιλαρμονικῆς Ἑταιρίας Ἰππότου Π. Βράιλα, ὅπερ προελείανε τὴν ὁδὸν τῆς μετ' ὀλίγον ἐγκαθιδρυθείσης ἐν Ἑπτανήσῳ ἐλευθεροτυπίας, πλήρως καὶ ἄνευ οὐδενὸς τῶν ὑπὸ τοῦ Συνταγματικοῦ Χάρτου τοῦ 1817 τεθέντων περιορισμῶν, κατορθώματος τοῦ εἰρημένου Βράιλα ἡγέτου τῆς ὑπὲρ τῶν Συνταγματικῶν μεταρρυθμίσεων πολιτικῆς ἐν Ἑπτανήσῳ μερίδος, ὅστις ἐν τῷ συμποσίῳ ἐκείνῳ ἐνώπιον τοῦ Ἀντιπροσώπου τῆς Ἀνάσσης, ἐγερεῖς καὶ τὸ κύπελλον ὑψώσας, παιανίζούσης τῆς μουσικῆς τῆς Φιλαρμονικῆς ἑταιρίας ἔθνηκα ᾄσματα, προέπειν «ὑπὲρ εὐτυχίας καὶ εὐδαιμονίας τῆς τόσον ἀγαπητῆς εἰς ἡμᾶς Ἑλλάδος» διὰ τῶν προσφιλῶν τούτων λέξεων τότε τὸ πρῶτον ἐν Ἑπτανήσῳ ἀκουσθεισῶν διεγείρας χαρὰν ἀπερίγραπτον καὶ ἐνθουσιασμὸν ἐξάλλον. Τέλος δ' ἀναπολεῖ τὴν ἐν Ἰουνίῳ 1858 δοθεῖσαν αὐτόθι παράστασιν τῆς τραγωδίας «Ἡ τρομερὰ ἄλωσις τοῦ Μεσολογγίου» ἣτις τοσοῦτον διήγειρεν ἐνθουσιασμὸν εἰς τὸ κοινόν, ὥστε τὴν ὑπ' αὐτοῦ προκληθεῖσαν ἐπανάληψιν τῆς παραστάσεως ἐδέησε τότε πρὸς κατεύνασιν αὐτοῦ, ν' ἀποτρέψῃ ἢ τῆς Ἀγγλοῦσιου Πολιτείας Ὑψηλὴ Ἀστυνομία.

Ἰκανὰ νομίζοντες τὰ ἐν προκειμένῳ μέχρι τοῦδε εἰρημένα, τελευτῶμεν τὸν λόγον εὐχόμενοι, ἄλλοι, ἡμῶν καταλληλότεροι ν' ἀσχοληθῶσι περὶ τοῦ ἐν Κερκύρα Θεάτρου ἐν γένει καὶ τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ κινήσεως, συντονώτερον ὡς προσήκει τῷ θέματι.

Ἐν Κερκύρα τῇ 15 Ἰουνίου 1901.

ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ Σ. ΒΡΟΚΙΝΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΙΟΝ

1663 — 1799

Περὶ τὴν ἕκτην δεκάδα τῆς ΙΖ'. ἑκατονταετηρίδος, ἡ ἐν Κερκύρᾳ τάξις τῶν ἐπ' Ἐνετοκρατίας Εὐγενῶν, συναισθανθεῖσα τὴν ἔλλειψιν εὐπρεποῦς τινος καὶ τῇ πόλει ἀρμύζοντας ἐντευκτηρίου πρὸς ἰδίαν ψυχαγωγίαν καὶ τέρψιν, προεκάλεσε διὰ ψηφίσματος τοῦ Συμβουλίου ἀπὸ 27 Ὀκτωβρίου 1663, κυρωθέντος τῷ αὐτῷ ἔτει δι' Ἀποφάσεως (Terminazione) τοῦ τότε κατὰ θάλασσαν Γενικοῦ Προβλεπτοῦ Ἀντωνίου Δαμόστου καὶ Δουκικοῦ γράμματος, τὴν ἀναλώμασι τῆς Πόλεως οἰκοδομὴν μεγαλοπρεποῦς ὡς οἶόν τε καὶ εὐρυχώρου Στοᾶς (Loggia) ἐν τῷ τότε κεντρικωτέρῳ αὐτῆς μέρει, δῆλα δὴ, αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ κτιρίου ἐν ᾧ, τῷ χρόνῳ προϊόντι, ἀποκατέστη, ὡς ρηθῆσεται, τὸ «Στρατιωτικὸν Θέατρον», ὅπερ, ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν Λατινικὴν Μητρόπολιν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου γειτνιάσεώς του, ἐκλήθη «τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου». (Vol. 78 Argomenti Diversi, Filza 22 φύλ. 1 Ἐπιστολὴ Carlo Balbi Prov. G. τοῖς Συνδίκοις).

Ἡ τοῦ κτιρίου τούτου ἀνέγερσις ἤρξατο ἀκριβῶς τῷ 1663 ἔτει, ὡς ἐξάγεται ἐκ πολλαπλῶν ἐπισήμων ἐγγράφων, δηλαδὴ, πλείστων ἐπιστολῶν, ἐνιαυσίων ληψοδοσιακῶν λογαριασμῶν καὶ ἐπισήμων Ἐκθέσεων τῆς Ἐγχωρίου Ἀρχῆς, εἴτε ἄλλως τῶν ἐτησίως ἐκλεγομένων Συνδίκων τῆς Κερκυραϊκῆς Κοινότητος, ψηφισμάτων τοῦ Συμβουλίου τῆς Πόλεως, ἀποφάσεων τῶν κατὰ καιροὺς ἐν Κερκύρᾳ Ἐνετῶν Διοικητῶν καὶ ἐνίων Συμβουλευιογραφικῶν πράξεων.

Ὅθεν τῆς Κερκύρας ἡ Πόλις, ἐνεκεν ἀπροόπτου ἀνεπαρκείας τῶν πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο διατεθέντων χρημάτων, ἐδέησε διὰ μὲν τὴν τότε ἔναρξιν τῆς οἰκοδομῆς, νὰ ὑποβληθῇ εἰς

υπερόγκους δαπάνας, διὰ δὲ τὴν εὐόδωσιν μέχρις ἐντελοῦς περατώσεως αὐτῆς—παραταθείσης ἐφ' ὄλην τριακονταετίαν,—εἰς λίαν ἐκτάκτους καὶ ταύτῃ ἐπαισθητοτάτας χρηματικὰς θυσίας, ὡς τηλαυγῶς ἀποδεικνύεται ἐξ ἀπάντων τῶν ἀνωτέρω ἀναφερομένων ἐγγράφων καὶ δὴ καὶ τῆς ἀπὸ 24 Ἀπριλίου 1746 ἐπιστολῆς τῶν Συνδίκων τῆς Πόλεως πρὸς Στυλιανὸν Μάστρακαν, τὸν παρὰ ταῖς Ἑνετίησιν Ἀρχαῖς μόνιμον ὑπερασπιστὴν τῶν δικαίων τῆς Πόλεως, τὸν καὶ ἄλλως Nunzio αὐτῆς ταύτης καλούμενον (Vol. 52. Argom. Div. Filza 4 φύλ. 10 καὶ Filza 16 φύλ. 2). Διότι καταλαβοῦσα τὰς ἐν τῷ χώρῳ ἐν ᾧ ἐμελλε νὰ οἰκοδομηθῇ ἡ Στοὰ τότε κείμενα οἰκήματα καὶ ἄλλα ἰσόγεια κτήματα τῶν Ἀρσενίου Καρτάνου, Στυλιανοῦ Σοφιανοῦ, Ἰωάννου Καποδιστρίου, Γεωργίου Γονέμη καὶ ἄλλων πολιτῶν, ἐδέησε ν' ἀποζημιώσῃ ἐνίοις μὲν τούτων, διὰ τῆς ἐφ' ἱκανὰ ἔτη παροχῆς ἐμμίσθων καὶ κερδοφόρων ἐγχωρίων θέσεων, ἐνίοις δὲ δι' ἀνταλλαγῆς οἰκιῶν ἢ οἰκοπέδων τῆς ἀποκλειστικῆς αὐτῆς κυριότητος ἀλλαχοῦ κειμένων, καὶ ἄλλους, χρηματικαῖς χορηγίαις, ἀποξενωθείσα πρὸς τὸν τῆς ἀνεγέρσεως τῆς Στοᾶς σκοπὸν, ἐπὶ μεγίστη αὐτῆς ζημίᾳ, ἀριστῶν τῆς ἑαυτῆς ἀκινήτου περιουσίας κτημάτων καὶ, βραδύτερον εἰς πλειστηριασμὸν ὑπὲρ τοῦ μείζονος προσφεροῦ διαθεῖσα καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ ἐγκριτώτερα τῶν τότε ἐν αὐτῇ ὑπουργημάτων.

Ἄλλ' ἡ εὐόδωσις τῆς ἐν ἔτει 1663 ἀρξαμένης οἰκοδομῆς, ἦν ἕως τοῦ 1666 δὲν ἀπετέλουν εἰμὴ ἡ καταβολὴ τῶν θεμελίων καὶ ἡ ἀπ' αὐτῶν ὀλίγη ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους προβαῖσα ἐργασία, εἶχε τῷ τελευταίῳ τούτῳ ἔτει προσκρούσῃ, λόγῳ οικονομικῆς καχεξίας τοῦ ὑπὸ τῆς Πόλεως περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους συστάντος εἰδικοῦ, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς Στοᾶς, ταμείου. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου οὐδαμοῦ τῶν δημοσίων ἐγγράφων γίνεται λόγος περὶ τῆς Στοᾶς. Ὁ Ἄνδρέας Μαρμαρᾶς σύγχρονος αὐτῇ ταύτῃ, ἐν τῇ 437 σελίδι τοῦ περὶ Κερκύρας Ἱστορικοῦ πονήματός του, ἐκδοθέντος τῷ 1672, ἐν ἣ ἐξιστόρησε τὰ τοῦ ἔτους 1665 ἄξια μνείας γε-

γονότα, ἀκροθιγῶς, ὡς εἶπεῖν, ἀψάμενος τῆς ἐν λόγῳ οἰκοδομῆς καὶ τὴν μνειαν ταύτης τῆς καταστάσεως αὐτῆς προθέμενος ἴσως νὰ ὑπεκφύγῃ, τάδε ἀνέγραψε. «*Ma in quest'an-
no, in cui s' attese da Corfiotti a fabbricar una
« Loggia di Nobile Architettura per adornamento
« della Città e commodo al passeggio de' Cittadini,
« bel campo di scrivere mi porge la malizia e
« l' inganno avarissimo degli Ebrei »*».(*) Μνειάν δὲ ποιούμενος τῆς Στοᾶς ὡς ἡμιτελοῦς εἰς τὸν ἐρμηνευτικὸν πίνακα ἄνω καὶ ἀριστερόθεν τῆς παριστώσης τὸ Κερκυραϊκὸν ἄστου εἰκόνας, παρὰ τῇ λέξει *Loggia*, τίθησι τὴν λέξιν *Cominciata*. (*A. Marmora Dell' Historia di Corfù*, κτλ. μετὰ τὴν σελ. 363). Ἡ ἐν τοῖς δημοσίοις ἐγγράφοις τῆς πόλεως ἐπικρατοῦσα σιγὴ αὕτη, παρέχει ἡμῖν εὐλόγου εἰκασίας ἀφορμὴν, ὅτι ἡ συνέχισις τοῦ διακοπέντος ἔργου, δὲν εἶχεν ἐπαναληφθῆ πρὸ τοῦ ἔτους 1687, καθ' ὃ ἡ Κερκυραϊκὴ Κοινότης, ψήφῳ τοῦ Συμβουλίου, ἐκλεξαμένη ἴδιον ἀντιπρόσωπον καὶ ἐπιμελητὴν τῆς οἰκοδομῆς τῆς Στοᾶς, τὸν Ἰππότην Κωνσταντῖνον Κοκκίνην, ἐνετείλατο αὐτῷ τὴν πρὸς προμήθειαν τοῦ δι' αὐτὴν ἀναγκαίου μαρμάρου, συνομολόγησιν τοῦ οἰκείου συμβολαίου. Πράγματι δὲ οὗτος, ὑπὸ τὸν εἰρημένον τίτλον συνῆψε τὸ, διὰ πράξεων τοῦ Συμβολαιογράφου Σπυριδῶνος Ἀσημοπούλου, ἀπὸ 11 Ἀπριλίου 1687 σχετικὸν συμβόλαιον, μετὰ τῶν προεστώτων τῆς Κώμης Συναίων, ἧς τινος οἱ κάτοικοι εἶχον δι' αὐτοῦ ἀναδεχθῆ, τὴν ἀναλώμασι τῆς Πόλεως ἀνόρουζιν, μεταφορὰν καὶ παράδοσιν εἰς ἅ πλοιάρια ἔμελλον ν' ἀποσταλῶσι παρὰ ταύτης εἰς τὴν παραλίαν των, δισχιλίων μαρμάρων, εἰς ἀπάσας τὰς ὑπηρεσίας ταύτας δωρεὰν προσενεχθέντες εἰς ἀντάλλαγμα τῆς ὑπὸ τοῦ τότε Προβλεπτοῦ καὶ Καπετάνου Κερκύρας Βαρθολομαίου

(*) Αἱ κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπευθυνθεῖσαι πικραὶ αὗται φράσεις τοῦ τότε Ἱστορικοῦ τῆς Κερκύρας, ἄλλου μὴ ὑπάρχοντος λόγου, ἄγουσιν ἡμᾶς εἰς τὴν πιθανὴν ὑπόθεσιν, ὅτι αἰτίαν ἔχουσι τὴν ἄρνησιν προταθέντος, ἴσως, τότε χρηματικοῦ δανείου εἰς τοὺς κεφαλαιούχους Ἰσραηλίτας Κερκύρας.

Βιττούρη ὑποσχεθείσης ἀπαλλαγῆς αὐτῶν τῆς εἰς τὸν Ἐνετικὸν στόλον ὑπηρεσίας, κατὰ τὰ ἐν τῷ εἰρημένῳ συμβολαίῳ διειλημμένα. Πλὴν ἡ ἀρξαμένη πρὸς τὴν οἰκοδομὴν ἐργασία, μετὰ τοσαύτης προέβαινε βραδυτῆτος λόγῳ τοῦ ὀλιγαριθμοῦ τῶν ἐργατῶν περιορισθέντων εἰς μόνους πέντε—καθ' ἃ ἀριδῆλως ἐξακριβοῦται ἐξ ἑτέρου, πράξεις τοῦ Δημ. Συμβολαιογράφου Ἀντωνίου Μαράτου συμβολαίου ἀπὸ 12 Φεβρουαρίου 1687, διομολογηθέντος μεταξύ τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν Κωστ. Κοκκίνη, Νικολάου Σκιαδᾶ καὶ Νικολάου Μοτζάνεγα, ἐντεταλμένων τὰ τῆς οἰκοδομῆς—ὥστ' ἐδέησε νὰ διακοπῆ καὶ πάλιν. Ἐπαναληφθεῖσης δ' αὐτῆς ἐκ νέου τῷ 1690 ἔτει, ὡς τεμαχιρόμεθα ἐκ τοῦ ἀπὸ 14 Αὐγούστου 1690 ψηφίσματος τοῦ Συμβουλίου Κερκύρας, δι' οὗ οἱ Σύндικοι ἐξουσιοδοτήθησαν νὰ προβῶσι καὶ εἰς τὴν ἀλλαγῶθεν μετὰκλῆσιν καταλλήλων λιθοξῶων, ἢ οἰκοδομῆ, μετ' ὀλίγου χρόνου πάροδον, εἶχεν ὑπερβῆ τὸ ἥμισυ τοῦ ὅλου μέρους αὐτῆς.

Ὅτι δὲ εἶχε συντελεσθῆ αὕτη, οὐχὶ βεβαίως πρὸ τοῦ 1690 ἔτους, ἀποδεικνύουσι πολλὰ ἄλλα γεγονότα καὶ ἰδίως αὕτη ἡ χρονολογία τῆς ἄλλοτ' ἐντετοιχισμένης πρὸ τοῦ κτιρίου ἀναμνηστικῆς αὐτοῦ ἐπιγραφῆς, ἧς τινος τὸ ἐν πολλοῖς ἐσφαλμένον ἀντίγραφον ὡς περιῆλθεν ἡμῖν οὕτω καὶ παρατίθεμεν καὶ προσέτι ἢ ἄνευ πανδήμου, ὡς εἶπεῖν, τελετῆς, ἀλλὰ νυκτὸς γενομένη τῇ 15 Αὐγούστου 1691 τοποθέτησις, ἐν τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ τοῦ αὐτοῦ κτιρίου τῆς Ἐνετίθην κομισθείσης προτομῆς τοῦ Δόγη Φραγκίσκου Μωροζίνη τοῦ Πελοποννησιακοῦ, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὑπάρχει ἡ σὺν τῇ χρονολογίᾳ 1691 καταλήγουσα Β'. τῶν ὧδε παρατιθεμένων ἐπιγραφῶν. (*)

(*) Εἰς τὸ ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ τηρούμενον Βιβλίον τῶν ἐπὶ Πρωτοπαπᾶ Χριστοδ. Βουλγάρεως Ἀδειῶν ἀρραβάνων, σημειοῦνται πρὸ τῆς ΧΕΓ' σελίδος τὰ ἐξῆς. «ΑΧΨΑ'. Αὐγούστου ΙΒ'. ἐδόθη πρόσταγμα νὰ σημάνουσιν εἰς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας ταῖς καμπάναις, διότι ἐβάλλη τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἡ στάτουα τοῦ Γαλῆνωτάτου ἡμῶν Πρέντζιπε εἰς τὴν νέαν Λούντζα τῆς περιβλέπτου Κοινοῦτητας, καὶ τοῦτο διὰ τὴν ἐπιμελῆ καὶ παννύχιον ἐπιστάσιαν τοῦ Ἐκλαμπροτάτου Καβαλιέρη Ἰωάννου Μιδέη ἐκλεγεμένου εἰς τοιαύτην ὑπόθεσιν».

ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΣΤΟΑΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗ

Parva Tempus Augustæ Moli
 (δυσνόητος) Facto Ejus Auspicatissimo Territum
 Arcus Hoc Ut De Se Triumphales Reverent
 Phæacia Enim Nobilitas
 Cujus Sumptus Surgit
 In Peculiare Sui Commodo
 Urbis Celeberrimæ Venustatem
 Et Majestates Venetæ Publicum Decus
 Molita Est
 Anno Domini MDCLXXXIII.

ΑΝΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΤΩ ΜΩΡΟΖΙΝΗ ΕΠΙΓΡΑΦΗ

Francisco Mauroceno Ter. Supremo
 Venetæ Classis Moderatori
 Et Infra Quadraginta Armorii Annos Terraq Mariq
 Semper Laureato
 Post Totum Ultimo Peloponnesi Regnum
 Urbesq. Et Insulas Ditioni Additas
 Triumphalibus Suis In Palmis Confirmata
 Magis Et Secura
 Corcyra Posuit Anno MDCXCI. (*)

(*) Ὁ ἀείμνηστος Ἱστορικός Π. Χιώτης ἐν τινι τῶν ὑποσημειώσεών του εἰς τὴν 293 σελίδα τῆς ἑαυτοῦ «Ἱστορίας τῆς Ἑπτανήσου καὶ ἰδίως τῆς Ζακύνθου ἀπὸ Βενετοκρατίας ἕως ἐλευθέρως τῶν Ἑλλήνων», περὶ τοῦ χρόνου τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Θεάτρου Κερκύρας καὶ τῆς ἐκεῖ ἀνιδρυμένης προτομῆς τοῦ Μωροζίνη διαλαμβάνων, ἐκτίθησι περὶ μὲν τοῦ πρώτου, ἀριστώως, ὅτι οἰκοδομήθη ἐπὶ Μωροζίνη, ἐν ᾧ οὗτος οὐδέποτε διετέλεσε Στρατιωτικὸς, ἢ πολιτικὸς Προβλεπτής ἐν Κερκύρα, περὶ δὲ τῆς προτομῆς, ὅτι παρίστηεν αὕτη τὸν Μωροζίνη «μετὰ τῶν δύο του παιδῶν», ἀγαθοπίστως, φαίνεται, ἐπαναλαβὼν τὴν ἐν Κερκύρα ἐκπαλαί σωζομένην γραυδὴ ρῆσιν «Ὁ Μωροζίνης μετὰ τὰ παιδία του» τὴν καὶ εἰς τὰς ἡμέρας μας, καθὼς τὸ πάλαι, ὑπὸ εὐφυολογούντων δῆθεν ἀδαῶν ἀνθρώπων τοῖς παισὶν ἐπαναλαμβάνόμενον, ἐν ᾧ, ὡς γνωστὸν, ὁ Δόγης Φρ. Μωροζίνης ἀπεβίωσεν ἄπαις. Ἀναντίρρητον ὅμως ἔστι, τὰ περὶ καὶ ἄνω τῆς προτομῆς συμπλεκτικῶς πα-

Συντελεσθείσης τῆς ὅλης οἰκοδομῆς τῆς Στοᾶς, ἤρξατο αὕτη νὰ χρησιμεύῃ ὡς «κοινὸν ἐντευκτήριον καὶ τόπος περιπάτου τῶν Εὐγενῶν τῆς πόλεως», συνωδᾷ τῷ ἀρχικῷ αὐτῆς προορισμῷ, «a comodo del passeggio e ad uso d' un civile e dilettevole trattenimento», κατὰ τὰ διάφορα ἐπίσημα ἔγγραφα, ἢ, «ed incominciò a servire al meditato uso d' una scelta, numerosa e dilettevole radunanza», ὡς ἐπὶ λέξει διαλαμβάνει ἡ ἀπὸ 24 Ἀπριλίου 1746 ἐπιστολὴ τῶν Συνδίκων πρὸς τὸν παρὰ ταῖς Ἐνετήσιν Ἀρχαῖς μόνιμον ὑπερασπιστὴν τῶν συμφερόντων τῆς Πόλεως (Nunzio) Μάστρακαν, σφζομένη ἐν τῇ Δ'. δέσμῃ τοῦ ΝΒ'. Τόμου «τῶν διαφόρων Ἀντικειμένων τῆς Πόλεως». Ἀλλ' ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1718 ἐν τινι τῶν πυριταποθηκῶν τοῦ φρουρίου τῆς Ἀκροπόλεως ἐπιστᾶσα πυρκαϊὰ ἡ ἐπενεγκοῦσα, πρὸς πολλαῖς ἄλλαις ζημίαις τῇ πόλει, καὶ τὴν παντελῆ καταστροφὴν τῶν Δημοσίων διπυριταποθηκῶν, ἠνάγκασε τὴν τότε ἐν Κερκύρα Ἐνετικὴν Διοίκησιν, ἵνα, παρὰ τὴν θέλησιν τῆς Πόλεως, καταλάβῃ αἰφνης τὴν νεόδμητον Στοᾶν καὶ ταύτην ἐκκενοῦσα προσκαίρως μεταβάλλῃ εἰς Δημοσίαν διπυριταποθήκην, καταλληλοτέραν, πρὸς τοιαύτην χρῆσιν, παντὸς ἄλλου μέρους κριθεῖσαν διὰ τὴν χωρητικότητά αὐτῆς, ἄνευ οὐδεμιᾶς πρὸς τὴν δικαιοῦχον (Padrona) τοῦ κτιρίου Κοινότητα χρηματικῆς παροχῆς, ἢ ποιᾶς τινος ἀναγκωρίσεως τοῦ ἐπ' αὐτοῦ δικαιώματός της. Μετὰ δὲ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου, ἀποδοθείσης τῆς Στοᾶς τῇ πόλει, ἐχρησιμοποιήθη, παρὰ ταύτης εὐτρεπισθεῖσα, πρὸς τὸν ἀρχικὸν αὐτῆς σκοπὸν (fù di nuovo restituita al comodo del passeggio per brieve spazio) ἕως τοῦ 1720 ἔτους, καθ' ὃ ὑπὸ τοῦ τότε Ἐνετοῦ Στολάρχου (Ca-

ριστώμενα, εἶναι τῆς τοῦ Καλλιτέγγου φαντασίας ἀλληγορικαὶ εἰκόνες, ὅσων ἀρεταί, νίκαι ἢ χάριτες καὶ ἄλλα τούτοις παραπλήσια ἐπιχαρίτως εἰργασμένα. Περαιῶν δὲ τὴν περὶ Θεάτρου τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου αὐτῷ μνηεῖον του, ὁρθῶς προστίθησιν, ὅτι εἶνε τοῦτο τὸ πρῶτον ἐν Ἑλληνικῇ γῇ ἰδρυθέν.

pitan d' Armata), ἐπινεύσει καὶ τοῦ τότε Γενικοῦ κατὰ θάλασσαν Προβλεπτοῦ Ἀνδρέου Κορνέρ, ἀυθαίρετως καταληφθεῖσα καὶ καταλλήλως διασκευασθεῖσα μετετρέπη εἰς θέατρον, ἐπιμελεία μὲν ἐκεῖνου ἔκτοτ' ἀναλαβόντος πᾶσαν ὑπὲρ τούτου μέριμναν καὶ προστασίαν, ἀναλώμασι δὲ τοῦ στόλου, παρασχόντος ἐκ τοῦ ἐν Γουβίοις Ναυστάθμου καὶ τὴν χρειώδη ξυλείαν, πρὸς τέρψιν αὐτοῦ ἐνταῦθα συνήθως διαχειμᾶζοντος ἐν καιρῷ εἰρήνης.

Ἡ πόλις, καὶ περ κεκτημένη ἀποκλειστικὸν ἐπὶ τῆς κυριότητος τῆς Στοᾶς δικαίωμα, εἶχεν ἐπὶ τινα χρόνον ἀνεχθῆ ἐν ἀπραγμωσύνη τὸ ὑπὸ τῶν τότε ἰσχυρόντων προσγεγόμενον αὐτῇ ἀδίκημα. Διδούσα δὲ προσιστάμενον τὸν κίνδυνον τῆς ὀλίγῃ κατ' ὀλίγον τελείας ἀπεκδύσεώς της ἀπὸ τὸ ἐπὶ τοῦ λαμπροτέρου τῶν ἰδίων οἰκοδομημάτων κτητικὸν αὐτῆς δικαίωμα καὶ βαρέως φέρουσα τὸν ἀδικον τοῦτον σφετερισμὸν, ἐπὶ τέλει ἐν ἔτει 1728 διεμαρτυρήθη τῷ τότε Γενικῷ Προβλεπτῇ Μάρκ' Ἀντωνίῳ Διέδῳ παρ' οὗ καὶ ἔτυχε τῆς ἀπὸ 25 Νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους Ἀποφάσεως (Terminazione), δι' ἧς ὠρίζετο, ἵνα ἡ Πόλις ἀναγνωριζομένη κυρία τῆς Στοᾶς, ἤθελεν εἰς τὸ ἐξῆς εἰσπράττη ἐκ τοῦ Θεάτρου ἐτήσιον ἐνοίκιον, «*la quale statuisce, che debba la Città in avvenire essere con annuo affitto riconosciuta come padrona della Loggia.* (Τόμ. 52 Δέσμ. Δ'. φύλ. 10 καὶ Δέσμ. 15'. φύλ. 2 Διαφόρ. Ἀντικειμ. τῆς πόλεως καὶ Τόμ. 78 Δέσμ. 21 φύλ. 3 Ἀπόφ. Διέδου).

Ὅσον δ' ἀφεώρα εἰς τὰ ὠριμασθέντα ἐνοίκια, οὐδεμίαν προβαλοῦσα ἀξίωσιν, ἀλλὰ δι' ἐξωδίκου συμφωνίας εὐσκόπως παραδεξαμένη συμψηρισμὸν πρὸς τε τὴν ἀξίαν τῆς ὑπὸ τοῦ Στολάρχου καταβληθείσης ξυλείας ἐπὶ τῇ κατασκευῇ τῶν θεωρείων καὶ τὰ ἔξοδα τῆς εἰς θέατρον καθόλου διασκευῆς, κατῆλθεν εἰς συμβιβαστικὴν τῆς διενέξεως λύσιν, ἐφ' ᾧ τῷ νὰ προνοῇ μὲν αὐτὴ ἰδίως ἀναλώμασι περὶ τῆς διαρκoῦς συντηρήσεως τοῦ κτιρίου, νὰ διατελῇ δὲ ἀπόλυτος κυρία καὶ τῶν θεωρείων, καίπερ τὸ ἐκ τοῦ εἰσοδήματος αὐτῶν ποσὸν ἐτύγ-

χανε πολλῶ κατώτερον τοῦ ποσοῦ εἰς ὃ εἶχον ἀνέλθη τὰ ἐνοίκια, ἐξ ὅτου ἡ Στοὰ ἦν, πρὸς ἀλλοίαν τῆς προορισθείσης χρῆσιν, κατεκλημμένη ὑπὸ τῆς Διοικήσεως ἄνευ οὐδεμιᾶς τῆ Πόλει χρηματικῆς παροχῆς καὶ ἕως τοῦ 1728. Διὸ δὴ ὀλίγω μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς εἰρημένης Ἀποφάσεως εἰσέπραξεν ἡ Πόλις τῷ μὲν ἔτει 1730 Χρυσίνους (Zecchini) 2421, τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει Χρυσίνους 106, καὶ οὕτω πως ἐξησφαλίσθη τῇ Πόλει, ἂν οὐχὶ ἡ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῇ χρῆσις τοῦ κτιρίου τοῦλάχιστον ἢ ἀναγνώρισις τοῦ ἐπ' αὐτοῦ κτητικοῦ αὐτῆς δικαιώματος.

Ἄλλ' ἔκτοτε αἱ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἐξ ἐνοικίων τῆς Στοᾶς πρόσδοται τῆς πόλεως, ἐπαισθητῶς ἡλαττοῦντο ὑπὸ τῶν τὰ τοῦ Θεάτρου διαχειριζομένων Στολάρχων, τῆς γενναιωτέρας τῶν περὶ τοὺς χρόνους ἐκείνους εἰσπράξεων ὑπὲρ τῆς Πόλεως, ἀνεληθούσης εἰς 70 χρυσίνους, τῇ ἀφαιρέσει τῶν τε ὑπὸ τῶν διαχειριστῶν διὰ λογαριασμὸν αὐτῆς ἀναλωθέντων πρὸς συντήρησιν τῆς Στοᾶς καὶ, τῶν ἐνοικίων ὁκτῶ θεωρείων, ἐξ ὧν τὰ μὲν 4 ἐν τῇ Α'. τάξει 1mo Ordine, τὰ δὲ ἄλλα ἐν τῇ Β'. ἅτινα ἔδει ἐτησίως νὰ κατέχωσιν οἱ πρῶτιστοι τῶν ἐκάστοτ' ἐγχωρίων ὑπουργηματαίων. (*)

Αἰτία τῆς ἐλαττώσεως ταύτης ἐγένετο ὁ κατὰ καιρὸν Στολάρχος ὅστις—κατὰ τε τὸ γράμμα, ἀκριβῶς, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ περιεχομένου τῆς ἀπὸ 24 Ἀπριλίου 1746 πρὸς τὸν ἐν Ἑνετίᾳ Μάστρακαν ἐπιστολῆς τῶν Συνδίκων, ἧς τὴν σχετι-

(*) Ἐκ τῶν ἐν προκειμένῳ 8 θεωρείων, τὰ ἐν τῇ α'. τάξει τέσσαρα ὑπὸ τοὺς ἀριθ. 8, 9, 17 καὶ 18 διετίθεντο ὑπὲρ τῶν Συνδίκων καὶ τῶν Προβλεπτῶν ἐπὶ τῆς Υγείας, ἐκ δὲ τῶν ἐν τῇ β'. τάξει ἑτέρον τέσσαρα ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 7 καὶ 8, 21 καὶ 22 ἐν, ἐχρησίμευεν εἰς τοὺς τρεῖς ἐνιαυσίους Δικαστάς, τὸ ἕτερον εἰς τοὺς δύο Κήνοσoras, τὸ τρίτον εἰς τοὺς 4 Συνέδρους (Capitolari) τοὺς συνωδᾶ τῷ Νόμῳ καὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ὀριζομένοις συντάσσοντας τὰ Κεφάλαια (Capitoli) τῶν ἐκάστοτε ὑπὸ τῆς Πόλεως ἀποστελλομένων παρὰ τῇ Ἑνετ. Γερουσίᾳ Πρεσβευτῶν, καὶ τὸ τελευταῖον τῷ Κυβερνήτῃ τῆς Κερκυραϊκῆς τριήρεως (Sopracomito). Ἀφίεντο δὲ ταῦτα εἰς τὸν πλειοδοτοῦντα ἄνω μὲν τῶν 28 Ἑνετικῶν ταλλ. δι' ἕκαστον τῶν ἐν τῇ α'. Τάξει θεωρείων, ἄνω δὲ τῶν Ἑνετ. ταλλ. 26 δι' ἕκαστον τῶν ἐν τῇ β'.

κὴν περίοδον παρατίθεμεν—ἀναδεξάμενος ἀφ' ἑαυτοῦ πᾶσαν τοῦ Θεάτρου πατρωνείαν καὶ μέριμναν, ταύτας μετέτρεπεν εἰς λόγῳ ὑπεροχῆς ἀυθαίρετον δρᾶσιν ἐν τῇ τῶν τοῦ Θεάτρου διαχειρίσει του, ἐν οὐδενὶ λόγῳ τὸ σύμφερον τῆς πόλεως καὶ τοὺς Συνδίκους τιθέμενος. «La ragione di questi di-
 « scapiti della Città è che il Capo da Mar, presso
 « cui rissiede la protezione del Teatro, ch' egli
 « cangia in assoluta superiorità, arbitra sempre
 « delle cose, con niuna mira al nostro profitto. Da
 « lui si concludono i patti colle Compagnie de' Co-
 « mici che vengono di volta in volta, da lui si fanno le
 « preffigono li prezzi de' Palchi, da lui si fanno le
 « spese più gravi e più inutili, senza che mai l'as-
 « senso de' Sindici, soli Direttarj del Teatro in
 « quanto rappresentano la Communità, v' inter-
 « venga».

Ἄλλ' ἀνεξαρτήτως τῆς, ὡς ἐκ τοῦ ἀνεξελέγκτου τῆς ὑπὸ τῶν Στολάρχων διαχειρίσεως τῶν τοῦ Θεάτρου, προελθούσης ἐλαττώσεως τοῦ ἐτησίου παρεχομένου τῇ Πόλει ἐνοικίου, καὶ αὐτῇ ἢ συνήθης πρόσδοδος αὐτοῦ, περὶ τοὺς χρόνους ἐκείνους εἰς τοιοῦτο καχεξίας στάδιον εἶχεν—ἐπὶ ἔτι μείζονι βλάβῃ τῶν συμφερόντων τῆς Πόλεως—περιέλθη, ὥστε ὅπως μὴ ἐκλίπη παντᾶπασιν ἢ λειτουργία τοῦ θεάτρου, τοῦθ' ὅπερ παρ' ὀλίγον συνέβαινεν, ἐδέησε πρὸς ὑποστήρηξιν αὐτῆς, τῷ 1733 ἔτει νὰ εἰσαχθῇ τὸ Μελοδραμα, ἀντὶ τῶν ἕως τότε ἐν χρήσει Δραμάτων, Παροδραμάτων κωμωδιῶν καὶ ἄλλων τούτοις παραπλησίων παραστάσεων, προτάσει τοῦ κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος Θεατρῶνου Carlo Grassi (Τόμ. 41 Διαφόρ. Ἀντικειμ. Ἐκθεσις Συνδίκων τοῦ ἔτους 1733 ἐν δέσμῃ 17). Ἐπ' αὐτῷ δὲ τούτῳ τῷ σκοπῷ τότε καὶ τὸ κτίριον ἔσωθεν καταλληλότερον διεσκευάσθη ὑπὸ τῆς Κοινότητος, ἀφοῦ μικρῶ πρότερον (1730) εἶχον τοιχισθῇ καὶ τὰ κενὰ τῶν πρὸς τὴν μεσημβρινὴν πλευρᾶν, εἴτε κυρίαν πρόσοψιν αὐτοῦ, πέντε τόξων. (Τόμ. 39 Δέσμ. 2 Registro Lettere) ἐφ' ἧς ἐτέθη

τῷ 1788 ἢ, ἐν σχήματι ὠσειδοῦς πλαισίου ἔτι σφζομένη εἰς τιμὴν τοῦ Ἑνετοῦ Ἀρχιναύαρχου Ἀγγέλου Ἐμου ἐπιγραφὴ, ἀναμνηστικὴ τῶν πρὸς ἐξαφάνισιν τῆς Ἀλγερινῆς πειρατίας ἐν τῇ Μεσογείῳ νικῶν αὐτοῦ κατὰ τοὺς ἐν Ἀφρικῇ πολέμους, μεθ' οὓς εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὴν Κέρκυραν (Τόμ. 91 Δέσμ. 6 Conto dello scosso e speso da' Sindici), ἐπιγραφὴ οὐδεμίαν ἔχουσα ἀναφορὰν πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς Στοᾶς ἢ τὰ κατὰ τὸ Θέατρον, ἀλλ' ἐξώθεν τοῦ Θεάτρου στηθεῖσα ὡς τῷ δημοσιωτέρῳ τόπῳ, λόγος οὐτινος ἔνεκεν αὐτόθι εἶχε στηθῆ καὶ ἡ τοῦ Μωροζίνη προτομὴ ὅπως ὧσιν εὐκολώτερον ὀραταὶ παρ' ἀπάντων.

Ἔχει δὲ οὕτως ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη.

D. O. M.
 Angelo Emo Eq. D. M. Proc.
 Ven. Classi Ac Rei Marritimæ
 Præfecto
 Fractis Tunenatis
 Clade Incendio Nece
 Terin Africam Renovatis
 Virtute Consilio Triumphis
 Europa Conspectis
 E Piratico Bello Reduci
 Proconsularis Etiam Potestatis
 Honore Et Munere
 Senatu Plaudente Decretis
 Corcyra
 MDCCLXXXVIII.

Οὕτω δὲ προέβαινον τὰ τοῦ Θεάτρου ἕως τοῦ 1760 ἔτους, ὅποτε ἡ Πόλις μετὰ νέας διαμαρτυρίας διὰ ταῦτα τὰ ἔτι ἐκκρεμῆ ὄντα ζητήματα, προεκάλεσε τὴν ἀπὸ 29 Νοεμβρίου ἰδίου ἔτους ἀπόφασιν τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ Φραγκίσκου Γρημάνη, δι' ἧς ὀριστικῶς ἐκανόνιζετο καὶ αὐθις ἡ ἀντὶ ἐτη-

σίου ένοικίου, δια τήν κατάληψιν τῆς Στοᾶς, ἀνελλιπῆς τῆ Κοινότητι παροχή τῶν 70 χρυσίνων ἐκ τῆς εἰσπράξεως τοῦ Θεάτρου, ἐκλάστοτε ὑπὸ τοῦ Θεατρῶνου τοῖς Συνδίκοις παραδοτέων καὶ ἀείποτε συμπεριληπτέων ταῖς τοῦ Θεάτρου δαπάναις, ἀφαιρουμένων ἐξ αὐτῶν μόνον 36 χρυσίνων ἀντιτίμου τῶν παρεχομένων τῇ Κοινότητι ὀκτὼ θεωρείων, καὶ ταῦτα ἐφ' ὅρω τῆς ὑπ' αὐτῆς ἀναδοχῆς τῆς πρὸς εὐπρεπῆ συντήρησιν τοῦ κτιρίου ὑποχρεώσεως. (Τόμ. 78 Δέσμ. 3 φύλλ. 4).(*)

Τῆς εἰρημένης ὄμως ἀποφάσεως μηδέποτε ὑποβληθείσης εἰς τὸ κῦρος τῆς Ἑνετικῆς Γερουσίας οὐ μόνον, ἀλλὰ πρὸς καιρὸν ἀποκρυβείσης ὑπὸ τοῦ Ἑνετοῦ Φραγκίσκου Egidj, εἰς ὃν ἡ Κοινότης εἶχεν ἐμπιστευθῆ τήν διενέργησιν τῆς ὑπὲρ αὐτῆς λύσεως τοῦ ζητήματος, ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ ἐν Ἑνετίᾳ πληρεξουσίου τῆς (Nunzio) Βενεδίκτου Καλογερά, ἐματαιώθη πᾶσα κατὰ τὸ εἰρημένον ἔτος προσπάθεια τῶν Συνδίκων ἐπὶ σκοπῷ μεθοδικωτέρας τιнос ἄμα καὶ συμφορωτέρας συστηματοποιήσεως τῶν κατὰ τήν διαχείρισιν τοῦ Θεάτρου. Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει ἀνατεθέντος ὑπὸ τῶν νέων Συνδίκων τοῦ ζητήματος εἰς τὸν διαδεχθέντα τὸν Egidj Ἰωάννην Βίκτορα Μάστρακκιν καὶ, ἀόκνῳ τούτου ἐνεργείᾳ ἐπιτευχθείσης, Δουκικῷ ἀπὸ 12 Αὐγούστου 1761 Γράμματι, τῆς κυρώσεως τῆς Ἀποφάσεως Γρημάνη ἐδραιούσης τήν τοῦ προκατόχου τοῦ Προβλεπτοῦ Διέδου ἀπόφασιν, διερρυθμίσθησαν ἐπὶ τέλει τὰ τοῦ Θεάτρου ἄτινα καὶ ὀψικίτερον ἐκκρόνισαν αὔθις, τοιοῦτω

(*) Che correndo già da varj anni fissato in Zecchini 70 l'annuo affitto della prenominata Loggia, sia et s' intenda stabilito, che nel piano delle spese del Teatro med° comprender sempre si debba l' importar di detto affitto, e che in conto di esso si debbano assegnar ogn' anno alla Città 8 Palchi, cioè 4 del 1.mo e 4 del 2.do Ordine, come ne corre il costume, e che sottratto l' importar loro, abbiasi da contribuire in mano de' S. Sp. S. Sindici l' occorrente residua summa sino a saldo delli 70 Zecchini, fermo l' obbligo a' Sindici suddetti, di tener la prenominata fabbrica in Concio e Colmo a misura che si renderà necessario.

τρόπω, δύο ἕτεραι Ἀποφάσεις ἡ μὲν ἀπὸ 10 Μαΐου 1774 τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ Ἀντωνίου Ρενιέρ, (Τόμ. 78 Δέσμ. 21 φ. 5) ἡ δὲ ἀπὸ 21 Μαΐου 1787 (Τόμ. 78 Δέσμ. 22 φ. 1 καὶ 4) τοῦ τελευταίου τῶν Ἑνετῶν Προβλεπτῶν Καρόλου Λύρηλιου Οὐίδμαν, ὅστις καὶ ἄλλῳ ἐπιτάγματι αὐτοῦ ἀπὸ 13 Μαρτίου 1795, ἐπέτρεψε μὲν τοὺς ἐν τῷ θεάτρῳ ἀπὸ τι-
νων ἐτῶν εἰσηγμένους κατὰ τὰς Ἀπόκρεω νυκτερινούς γενι-
κούς χορούς τῶν Μετημφιεσμένων (Cavalcine), ἀπέτρεψε
δὲ τὰς ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν προσώπων τοῦ θιάσου ἐπικρατησά-
σας εὐεργετικὰς ἐσπερίδας (Serate a Benefizio) συνωδᾶ
τῇ ἀπὸ 19 Φεβρουαρίου 1789 προεκδοθείσῃ Ἀποφάσει τοῦ
Συμβουλίου τῶν Δέκα, τῇ ὅλως παραβλεφθείσῃ ἐπὶ τῆς,
μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας, Γαλλικῆς
ἐν Κερκύρᾳ ἐπικρατήσεως, (1797) ὁπότε καὶ κατ' αὐτὰς ἐτι-
τὰς κρίσιμους στιγμὰς τῆς ὑπὸ τοῦ Ρωσσο-Τουρκικοῦ συμ-
μαχικοῦ στρατοῦ καὶ στόλου πολιορκίας τῆς νήσου, (1797—
1799) οὐδ' ἐφ' ἐσπέραν ἐπαύσατο λειτουργοῦν τὸ θέατρον
δι' ὃ καὶ ὑπὸ τῶν βολῶν τῶν πολιορκούντων προσεβάλλετο
τοῦτο καθ' ἅπασαν τῆς νυκτὸς τὴν διάρκειαν.

Ἡ παρὰ πολλοῖς ὅμως ἐνταῦθα ἐπικρατοῦσα ἀμάρτυρος
καὶ ἀδέσποτος δοξασία ὅτι, τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος κτίριον φκο-
δομήθη δῆθεν τῷ 1588 ἔτει πρὸς χρῆσιν Ἐμπορικῆς Λέ-
σχης, (Borsa) οὐδεμιᾶς χρήζει προσοχῆς ἀνυπόστατος ἐξε-
λεγχομένη ἐκ τῶν ἤδη ἐκτεθέντων. Ἔσχε δὲ τὴν προέλευσιν
ἡ δοξασία αὕτη, ἀπὸ τινος Λογιδρίου δημοσιευθέντος ἐν τῷ
538 φύλλῳ (ἔτους 1841) τῆς ἐπισήμου Ἐφημερίδος τῆς
πρώην Ἰονίου Κυβερνήσεως, ὅπερ εἶχε προσφωνήσῃ ὁ ἐν ἔτει
1841 Ἐπαρχος Κερκύρας Ἴππ. Στάμ. Γαγκάδης ἐν τῇ τε-
λετῇ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς τότε ἐπὶ Δούγλας καταβολῆς τοῦ θε-
μελίου λίθου τῆς οἰκοδομῆς τοῦ παρὰ τῷ Λατινικῷ ναῷ τῆς
Εὐαγγελιστρίας «Χρηματιστηρίου», τοῦ προσφάτως διαλυ-
θέντος καὶ ἄλλως παρ' ἅπασι γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Borsa,
ἢ Casino de' Commercianti. Ὅθεν τὰ ἐν τῷ Λογιδρίῳ
τούτῳ διαλαμβανόμενα περὶ τοῦ κτιρίου τοῦ Θεάτρου καὶ

τῆς ἐν Κερκύρα κατὰ τὸν 15'. αἰῶνα ἐμπορίας, εἶναι φαντασίας γονίμου ἀναξιόπιστα ἐπινοήματα.

Περὶ δὲ τῶν πρὸς ἴδρυσιν, ἐπίπλωσιν καὶ μετ' ἀπροσδοκίτους τροπὰς τοῦ κτιρίου, εἰς θέατρον μετατροπὴν αὐτοῦ καταναλωθέντων χρημάτων, ἀδυνατοῦμεν νὰ διαλάβωμεν τι ὄρισμένον, ἀποβαίνοντος δυσχερεστάτου τοῦ ἐξ ἀναζητήσεων εἰς τοὺς ἐν τῷ Ἀρχιεπιφυλακείῳ πολυαριθμούς Ἑνετικῆς ἐποχῆς Τόμους, ἀκριβοῦς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον προσδιορισμοῦ αὐτῶν τούτων, καθόσον καὶ ἐπιχειρούμεναι αὐταὶ θὰ παρετείνοντο μὲν ἐπὶ μῆκιστον, δὲν θ' ἀπέδιδον ὅμως εἰμὴ ἐλάχιστον μόλις μέρος ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἀναλωμάτων, ἀφοῦ καὶ ἐπιστολαὶ καὶ ἄλλα ἐπίσημα ἔγγραφα τῶν Συνδίκων πρὸς τοὺς ἐν Ἑνετικῇ Nunzj τῆς Πόλεως, ἀνομολογοῦσιν ἐνίων μὲν ἐγγράφων καὶ λογαρισμῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ τοῦ κτιρίου τούτου, τὴν ἀνεπεστρεπτεὶ ἀποστολὴν τῷ Φραγ. Egidj, ἄλλων δὲ τὴν παντελεῖ ἔξαφάνισιν ὑπὸ τε τοῦ πανδαμάτορος χρόνου καὶ τῶν περιπετειῶν τῆς πολιτείας. Εἰς πίστῳσιν τούτων παρατίθεμεν ὧδε σχετικὴν περικοπὴν ἐκ τῆς ἀπὸ 24 Μαΐου 1746 ἐπιστολῆς τῶν Συνδίκων πρὸς τὸν ἐν Ἑνετικῇ Μάστρακαν, ἐξαχθεῖσαν ἐκ τοῦ NB'. Τόμου τῶν Διαφόρων Ἀντικειμένων τῆς Πόλεως (Δέσμ. Δ'. φύλλ. 16—12) καὶ ἕτερον σχετικὸν ἀπόσπασμα τῆς πρὸς τὸ Συμβούλιον Ἐκθέσεως τῶν Συνδίκων τοῦ ἔτους 1760 (Τόμ. 57 Δέσμ. IB'. φύλλ. 11).

ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΩΝ

Dietro alle carte e lumi accompagnati alla notizia di Va Sa Illma col foglio N° 6, intorno alla Loggia di ragione di questa Città, v' indirizziamo pure l' unita fede estesa e sottoscritta di pugno del Raggionato di q^{to} Fontico, dalla quale si rileva una parte de' dispendj sofferti per l' erezione della Loggia stessa, e gli esborsi in più tempi

fatti per li di lei occorrenti restauri. Le prove dell' altre spese infinitamente maggiori si sono per colpa de' tempi e per le vicende alle quali è stata la Città stessa soggetta, smarriti. Bastino a V^a Sa Illust^a queste note per far valere il sacrificio che costò alla Città l' erezione d' una fabbrica così illustre che decora q^{ta} Piazza, e per giustificare le istanze che dalla Città si vogliono avanzare a' Piedi del Serenissimo Principe, a norma di quanto le fù dichiarato nel foglio espresso. Ella intanto nel produrre le istanze commessele, non si scordi d' aggiungere che, se Sua Serenità non è persuasa d' appagarci nelle nostre richieste, ci sia pur almeno restituita la Loggia, sgombrata, libera, non mancando al Dom^{io} fondi e fabbriche dove stabilire Teatro allorchè lo desideri persistere in questa parte».

ΕΚ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΩΝ

Fù dunque esteso il Decreto per cui si fissa per affitto della Loggia e Teatro zecchini 70, quali devono esser calcolati, prima d'ogni altro, sul piano delle spese, compresi gli 8 Palchi 4 in 1° Ordine e 4 in 2° che servir devono per uso de' Sindici e Conclave.

I particolari rispetti del Sr Francesco Egidj (al quale furono consegnate tutte le carte che fondamentano le azioni della Città sopra il Teatro), tenero sospesa sin a quest' ora la firma κτλ.»

Ἐκ τῆς περικοπῆς ταύτης συνάγεται ὅποια ἦν ἡ στάσις οὐ μόνων τῶν Συνδικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν Εὐπατριδῶν Κερκύρας, ἀπέναντι τῆς ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἐν Κερκύρα ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας τοῦ Θεάτρου, ἀφοῦ οἱ Σύνδικοι εἰς

τοιούτο προήλασαν σημεῖον δυσμενείας κατὰ τῶν Ἐνετῶν ἐν Κερκύρα Διοικητῶν, ὥστε νὰ συστήσωσι τῶ ἐν Ἐνετίᾳ Συνηγόρῳ τῆς πόλεως, «καθ' ἣν περίπτωσιν ἡ Αὐθεντία δὲν ἤθελεν ἐνδώσῃ ταῖς δικαίαις ἀξιώσεσι ταύτης, τὴν εἰς τὴν πόλιν ἀπόδοσιν τοῦ κτιρίου, κενοῦ καὶ ἐλευθέρου, μὴ ἔλλειποντων εἰς τὸ Κράτος (Dominio) οἰκοπέδων καὶ κτιρίων πρὸς ἴδρυσιν θεάτρου, ἐὰν τὸ Κράτος ἐπιθυμεῖ τοῦτο ἐνταῦθα». Τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ὅσα περὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς Στοᾶς καὶ τῆς εἰς θέατρον μετατροπῆς αὐτῆς ἠδυνήθημεν ν' ἀντλήσωμεν ἐκ τῶν ἀναμφισβητήτως αὐθεντικῶν τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχαιοφυλακείου πηγῶν ἃς καὶ σημειοῦμεν ἐνταῦθα.

(Ἐκ τῶν ἐπὶ Ἐνετοκραεῖ ἐξῆς Τόμων τῶν Διαφόρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως «Argomenti Diversi della Città di Corfù» Vol° 19 ἔτους 1664 Filza 9 φύλλ. 3—Vol° 22, Filza 7 φύλλ. 1, 2, 3, 8 καὶ 19—Vol° 23, Filza 9—Vol° 32, Filza 6—Vol° 34, Filze 13, 14—Vol° 35, Filza 11—Vol° 39, Filza 11—Vol° 41, Filza 17—Vol° 52, Filze 3, 4 καὶ 16—Vol° 57, Filza 12—Vol° 58, Filza 6 φύλ. 6—Vol° 61, Filze 5 καὶ 16 Λογαριασμοὶ Συνδίκων διὰ δαπάνης Loggia ἀπὸ 1673 ἔτους ἕως 1683—Vol° 78, Filze 3 καὶ 21—Vol° 84, Filza 10—Vol° 87, Filza 16 φύλ. 6—Vol° 89, Filza 20 φύλ. 6 καὶ ἐπόμ.—Vol° 90, Filza 1—Vol° 91, Filza 21 φύλ. 4 καὶ Filza 9 φύλ. 35—Συμβόλαια—12 Φεβρουαρίου 1687 πρᾶξ. Ἀντωνίου Μαράττου, 11 Ἀπριλίου 1687 πρᾶξ. Σπυρ. Ἀσημοπούλου καὶ 18 Μαρτίου 1687 πρᾶξ. Τζανέτου Κατζαροῦ). Ὡς δὲ πρὸς τ' ἀφορῶντα εἰς τὰ προταχθέντα «Προοιμακὰ», πηγαὶ οἱ Τόμοι τῆς Ἐπισήμου Ἐφημερίδος τῆς πρώην Ἰονίου Κυβερνήσεως.

Ἐν Κερκύρα 10 Ἰουνίου 1901.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023114

3765
Ο ΕΠΙ

ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΕΙΧΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΟΥ ΑΣΤΕΟΣ

(1576—1588)

ΚΑΙ Η

“ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΥΛΗ,”

ΥΠΟ

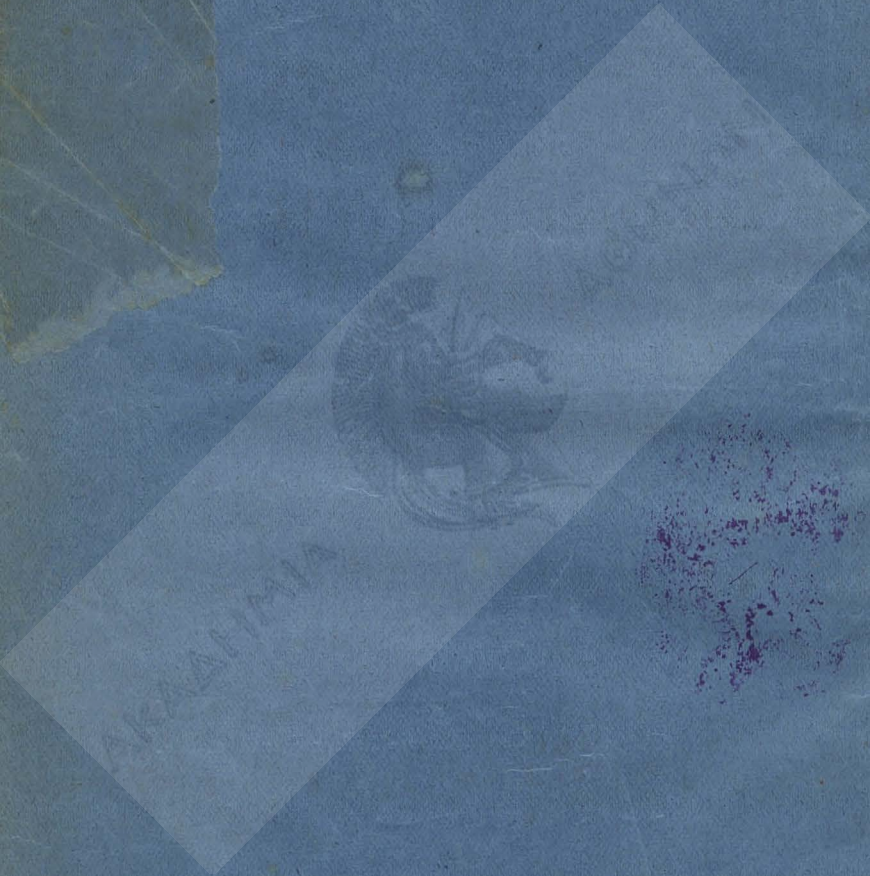
ΛΛΥΡΕΝΤΙΟΥ Σ. ΒΡΟΚΙΝΗ.

“Εάν δ' ευαίσθητος λαός ὅστις μὲ τὴν φαντασίαν του δίδει ζωὴν καὶ αἴσθησιν εἰς αὐτὴν τὴν ἀδρανῆ ὕλην, διὰ τῶν τε-
χῶν ἐκείνων ἀναμιμνήσκειται τῶν διαρκῶν κόπων οὓς οἱ προπάτορες αὐτοῦ ὑπέστησαν διὰ νὰ τὰ ἀνεγείρωσι, τοῦ πρὸς υπεράσπισιν αὐτῶν χυθέντος αἵματος, τῆς ἐθνικότητος, τῆς ἠρησκείας, τοῦ ὑπ' αὐτῶν διασωθέντος πολιτισμοῦ, ἐγώ πιστεύω, ὅτι ἀξιοῦται τοῦλάχιστον συγνώμης.”
Μουστοξίδου «Ἀνασκέυῃ κτλ. σ. 53».

ΚΕΡΚΥΡΑ

ΕΥΡΩΠ. Ν. Μ. ΜΕΤΣΑΛΗ

1892.

Ο ΕΠΙ

ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΕΙΧΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΟΥ ΑΣΤΕΟΣ

(1576—1588)

ΚΑΙ Η

“ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΥΛΗ,”

ΥΠΟ

ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΥ Σ. ΒΡΟΚΙΝΗ.

«Ἐάν δ' εὐαίσθητος λαὸς ὄσπερ μετὰ τὴν φαντασίαν τοῦ δίδει ζῶν καὶ αἰσθησιν εἰς αὐτὴν τὴν ἀδρανῆ ὕλην, διὰ τῶν τευχῶν ἐκεῖνων ἀναμιμνήσκειται τῶν διαρκῶν κόπων οὓς οἱ προπάτορες αὐτοῦ ὑπέστησαν διὰ νὰ τὰ ἀνεγείρωσι, τοῦ πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῶν χυθέντος αἵματος, τῆς ἐθνικότητος, τῆς θρησκείας, τοῦ ὑπ' αὐτῶν διασωθέντος πολιτισμοῦ, ἐγὼ πιστεύω, ὅτι ἀξιοῦται τοῦλάχιστον συγγνώμης».

Μουστοξίδου «Ἀνασχευὴ κτλ. σ. 53».

ΚΕΡΚΥΡΑ

ΤΥΠΟΙΣ Ν. Η. ΕΤΕΛΛΗ

1892.

«È se un popolo sensibile che colla sua immaginazione dà vita e sentimento alla stessa materia inerte, in quelle mura rammenta le fatiche durate da suoi maggiori per erigerle, il sangue sparso per diffenderle, la nazionalità, la religione, l' inciviltà da quelle preservato, io credo che almeno si meriti indulgenza».

Mustoxidi «Confutazione κτλ. σ. 53».

Πίθανολογουμένης ἀνά πᾶσαν τὴν ἡμετέραν πόλιν τῆς ὄσον οἶόν τε τάχιον κατεδαφίσεως τῆς Βασιλικῆς λεγομένης Πύλης, κατόπιν ψηφίσματος τῆς Δημοτικῆς ἐν Κερκύρα ἀρχῆς ἀρτίως γενομένου, σπεύδομεν νὰ δημοσιεύσωμεν ἱστορικάς τινας εἰδήσεις, ἅς μετὰ βίας ἠδυνήθημεν ἐκ τε ἐκδεδομένων καὶ ἀνεκδότων ἀξιοπίστων πηγῶν νὰ περισυλλέξωμεν περὶ τῆς ἐν λόγῳ Πύλης, εὐλόγως θεωρουμένης παρὰ τῶν πλείστων, ὡς νομίζομεν, ἐκ τῶν ἡμετέρων συμπολιτῶν καὶ ὅῃ καὶ τῶν νοημοστέρων, οὐκ ἀνάξιον λόγου καλλιτεχνικόν τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ μνημεῖον περισπούδαστον ὃ καὶ εὐκλεέστατον τῆς πατρίου ἡμῶν ἱστορίας κειμήλιον.

Ἄλλὰ πρὶν ἢ ταύτας ἐκθέσωμεν, προσῆκον ἐκρίναμεν, πρὸς στήριξιν τοῦ ὑπὲρ τῆς, «καὶ μετὰ χρηματικῶν θυσιῶν» συντηρήσεως τοῦ καλλιπρεποῦς καὶ καλλικίτου τούτου μνημείου, ἀσθενοῦς ἡμῶν φρονήματος, νὰ προτάξωμεν δύο ἄξια λόγου ἔγγραφα, ἐξ ὧν καταφαίνονται αἱ ἐν προκειμένῳ ἔντονοι γνωματεύσεις δύο διαπρεπῶν συμπολιτῶν ἡμῶν, τοῦ ἐπὶ μεγίστη βλάβῃ τῶν ἱστορικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν μελετῶν πρὸ μικροῦ τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ ἐλλογίμου Μάρκου Θεοτόκη, Δημοτικῶν Συμ-

βούλου καὶ τῶν πατρίων ἱστορικῶν μελετῶν εἰδήμονος θεραπευ-
τοῦ, ἐπὶ τούτῳ παρὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Κερκυραίων
κληθέντων μετὰ καὶ τοῦ ἀποβιώσαντος Ι. Δούσμανη καὶ τῶν
Καλλιτεχνῶν Ι. Βίλλα καὶ Παχὺ, δι' ἐπισήμου ἀπὸ 6 Ἰουνίου
1887 ἐγγράφου τοῦ Κ.ου Δημάρχου Κερκυραίων. Καὶ τὸ μὲν
περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου τοῦ πρώτου τῶν εἰρημένων Κ.ων
δηλονότι τοῦ αἰοιδίου Ῥωμανοῦ ἔχει ἐπὶ λέξεως οὕτω (1).

Κύριε Δήμαρχε.

Ἀσμένως ἀναλαβόντες τὴν διὰ τοῦ ἀπὸ 6 Ἰουνίου ὑπ' ἀ-
ριθ. 935 ἐγγράφου ἀναταθείσαν ἡμῖν ἐντολήν, λυπούμεθα,
ὅτι δὲν δυνάμεθα ἀμέσως ἤδη, γὰρ παράσχωμεν τὰς αἰτηθεί-
σας ἱστορικὰς εἰδήσεις, μεθ' ὅσης ἐπιθυμοῦμεν ἀκριθείας, ὡς
μὴ ἔχοντες ἔτι πρόχειρα πονήματά τινα ἀπαραιτήτως ἀναγ-
καῖα πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὅσα ἤδη γινώσκομεν περὶ τοῦ
χρόνου τῆς κατασκευῆς τῆς Βασιλικῆς, λεγομένης Πόλης
καὶ τοῦ περιφήμου ἀρχιτέκτονος τοῦ ἀνεγείραντος αὐτήν.
Ἀπὸ τοῦδε ὁμῶς ἀδιστακτικῶς καὶ μετὰ πεποιθήσεως ἀποφαι-
νόμεθα, ὅτι ἡ Δημοτικὴ τῆς Κερκύρας Ἀρχή, μετὰ βδελυγ-
μίας δεόν ν' ἀπορρίψῃ εἴτις ἐγένετο περὶ καθαιρέσεως τοῦ
σεπτοῦ μνημείου ἀβέλτερος καὶ ἐπαρίστερος πρότασις. Ἐχει
δὲ τοῦναντίον τὸ καθήκον γὰρ διατηρῆ μετὰ στοργῆς καὶ γὰρ
διαφυλάττῃ αὐτὸ ἐκ τῆς φθορᾶς, ὃν, ὡς μὴ ὄφελε, τὸ μόνον
ἀξιόλογον καλλιτεχνικὸν ἔργον τὸ περισωθὲν παρ' ἡμῖν ἐκ τῶν
ἀναποδράστων ὕβρεων τοῦ χρόνου καὶ τῆς μισοκάλου ἀμα-
θείας τοῦ ἀνθρώπου.

(1) Ἀρτίγραφα ἀμφοτέρων τῶν ἐγγράφων τούτων παρὰ τοῦ
Κ.ου Μάρκου Θεοτόκη κατόπιρ αἰτήσεώς μας ἀσμένως λαβόντες
πρὸς δημοσίευσιν, ἐκφράζομεν αὐτῶ τὰς ἡμετέρας εὐχαριστίας.

Τοῦ δ' ἑτέρου τῶν ἐγγράφων τὸ περιεχόμενον, ἔχει ὡς ἑξῆς:

Πρὸς τὸν Κ.ον Δήμαρχον
Κερκυραίων.

Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 935 καὶ ἀπὸ 6 Ἰουνίου ὑμετέρου ἐπισήμου, διορίσθην μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς ἣν ἀνετέθη ἡ γνωμοδότησις περὶ τῆς ἀξίας τῆς Βασιλικῆς Πύλης

Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, φρονῶ, ὅτι οὐδέποτε Δημοτικὸν Συμβούλιον Κερκυραίων ὄφειλεν οὐχὶ μόνον νὰ παραδεχθῆ, ἀλλ' οὐδὲ ὑπὸ συζήτησιν νὰ θέσῃ τὴν καταστροφὴν τοῦ κυριωτέρου καὶ σημαντικωτέρου μνημείου τοῦ ἐγερθέντος ἐπὶ Ἐνετοκρατίας καὶ ὅπερ τὰ μέγιστα συνετέλεσε, μάλιστα εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ ἔτους 1716, ὅπως μὴ ὑποπέσῃ ἡ Κέρκυρα εἰς τὸν σκληρότερον τῶν ζυγῶν.

Φρονῶ ἐπίσης, ὅτι τὸ μνημεῖον τοῦτο, πρέπον νὰ μὴ παραμελῆται, μηδὲ ἐγκαταλείπηται εἰς τὴν φθορὰν ὑπὸ τῆς Δημοτικῆς Ἀρχῆς ἣτις καθήκον ἔχει νὰ διατηρήσῃ, παραφυλάξῃ καὶ καθωραΐσῃ αὐτὸ διὰ τῶν ἀναγκαίων ἐπισκευῶν καὶ καλλωπισμῶν.

Ἐν Κερκύρα τῇ 17 Ἰουλίου 1887.

Εὐπειθέστατος

Μάρκος Θεοτόκης.

Μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1537 ἐπὶ Σουλεϊμάν τοῦ Β'. πολύδακριν τῆς Κερκύρας πολιορκίαν τὴν πολλὰ ἐπενεγκοῦσαν τῇ νήσῳ δεινὰ, καθ' ἣν εἴκοσι δύο χιλιάδες ἄνθρωποι, ὡς Νίκανδρος ὁ Νούκιος ὁμολογεῖ, ἐξ ὀλοκλήρου τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων αἰχμαλωτευθέντες, ἀπήχθησαν πολλαχοῦ τῆς Τουρκίας πρὸς ἐμ-

πορίαν, ἡ δὲ νῆτος σχεδὸν ἡρημώθη (1), εἰ Κερκυραῖοι ὑπὸ πα-
νικοῦ κατελιημμένοι μήποτε τοιοῦτόν τι ἐπαναληφθῆ, ἀπέσειλαν
τῷ 1542 πρέσβεις παρὰ τῇ Ἑνετικῇ Γερουσίᾳ τοὺς Ἀνδρίολον
Καρτάνου, Βενέδικτον Λάντζαν καὶ Ἐμμανουὴλ Μόσχον ὅπως
ἵκετεύσωσιν αὐτήν, ἵνα, προνοῶσα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτῶν, ἀ-
πομακρύνῃ ἐκ παραπλησίων ἐν τῷ μέλλοντι κινδύνων τὴν νῆ-
σον, διὰ τῆς κρείττονος ὀχυρώσεως καὶ δὴ καὶ τοῦ τειχισμοῦ
τῆς ἐν τῷ παλαιῷ φρουρίῳ ἄκρας τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου κοινῶς
νῦν «Καβοσίδερο» λεγομένης, ὅπως ἐν ἀνάγκῃ δύνωνται νὰ κα-
ταφεύγωσιν ἐντὸς τοῦ φρουρίου τούτου πρὸς σωτηρίαν (2)

(1) Οἱ ἱστορικοὶ δὲν συμφωνοῦσιν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν αἰχ-
μαλωτισθέντων Κερκυραίων· ὁ Γουάτζος ἀνάγει τὸν ἀριθμὸν τού-
των εἰς 16,000, εἰς 16,000 καὶ ἐπέκειρα ὁ Μαρμαρᾶς, εἰς 20,000
ἀραβιδάζει αὐτὸν ἢ ἐπίσημος ἔκθεσις τῆς εἰς Βενετίαν Κερκυραϊκῆς
πρεσβείας τοῦ 1542 ἔτους. (Ἴδὲ τὴν ὑπὸ τὰ ψηφία Φ. Α. διατριβὴν
ἐπιγραφ. Ἡ ἐν ἔτει 1537 πολιορκία Κερκύρας καὶ τὰ περὶ τὴν Καρ-
ταρίδα Καλὴν. σελ. 47.) Πλὴν εἰς 22 χιλιάδας ἀραβιδάζει αὐτὸν
ὁ Κερκυραῖος Νούκιος αὐτόπτης μάρτυς τῶν τότε σπαραξικαρδίων
τῆς πατρίδος του συμφορῶν γενόμενος καὶ ταύτας μετ' ἀκριβολο-
γίας περιγράφας. Ἐν δ' ἔργγραφον σωζόμενον παρὰ τῇ οἰκογε-
νεῖᾳ Καρτάνου (ἐξ ἧς κατήγετο ἡ τότε αἰχμαλωτευθεῖσα ἐπταετίας
τεῦταις καὶ σὺν χρόνῳ Σουλτᾶνα γενομένη Καλὴ) καὶ ὅπερ ἀνα-
φέρει ὁ Μουστοξίδης (Ἱστορ. καὶ Φιλολ. Ἀνάλεκτ.) ἀνάγει τὸν
ἀριθμὸν τῶν τότε αἰχμαλωτευθέντων εἰς 24,000.

(2) *Marmora. Storia di Corsù* σ. 323.— Ἀκρωτήριον «Σι-
δήρειον», ἢ, ὡς ἐκφέρεται ὑπὸ τοῦ λαοῦ, «Σίδερο», καὶ οὐχὶ Ἀ-
γίου Ἰσιδώρου, νομίζομεν ὀρθότερον καὶ νὰ γράφηται ἡ ἄκρα αὐ-
τῆ, ὁ ὄντως ἰσχυρότατος βράχος ἐκεῖνος ἅτε σιδήρειος.

Ἐν ὀλοκλήρῳ τῇ γῆσῳ καὶ ἄλλαι ὑπάρχουσιν ὀνομασίαι δη-
λωτικαὶ τῆς ιδιότητος ταύτης αἰτίαι ὑπὸ τῶν κατὰ τὸν μεσαιῶ-

Τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου τὸν τειχισμόν οἱ Κερκυραῖοι ἐπιθυμοῦντες, εἶχον παρὰ τῆς Ἑνετικῆς Γερουσίας ζητήσει τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1532, ἤτοι πέντε ἔτη πρὸ τῆς πολιορκίας, ὅτε καὶ δι' ἄλλας τῆς Κοινότητος ἀνάγκας ἐστάλησαν εἰς Ἑνετίαν πρέσβεις οἱ Ὀλιβιέρος Μορέλος καὶ Γεώργιος Λάντζας (1). Ἄλλ' ἢ Γερουσία καὶ περ ὑποσχεθεῖσα τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ πόθου τῆς Κοινότητος δὲν προέβη εἰς οὐδὲν σχετικὸν διάδημα.

Ἡ νῦν πόλις τῆς Κερκύρας ἀνώχυρος καὶ ἀτείχιστος οὔτε ἐν τοῖς τότε χρόνοις, ἐθεωρεῖτο προάστειον (borgo) καὶ ὠνομάζετο Ἐξώπολις ἢ Ἐξωπόλιον, καινῶς δὲ «τὸ ξωπόλι,» κυρίας πέλευς τότε οὔτης μόνον, τοῦ παλαιοῦ φρουρίου τῆς δικορύφου Ἀκροπόλεως (2). Διηρεῖτο δὲ τὸ ἐξωπόλιον (suburbium) εἰς τμήματα καλούμενα περισχὰς ὧν ἐκάστη προσελάμβανε τὴν ὀνομασίαν ἐκ τῆς πλησίον αὐτῆς κειμένης Ἐκκλησίας. Ἄπασαι αἱ συμβο-

να κρατησάντων τῆς νήσου Φράγκων παρεθάρησαν. Τοιαύτη ἢ ὀνομασία «Σιδάρι» καὶ ἢ τοῦ παλαιοῦ τῆς ἀκροπόλεως φρουρίου ἐν τῷ ρομικῷ γράμματι τοῦ Μαλάκη (1374) ἀναφερομένη Σιδήρεα πόρτα. (Ἰδὲ μνείαν αὐτῆς ἐν σελ. 311 «Γρατιαροῦ Ζωρζῆ» καὶ ἐν Διπλώματι Ταραντίου ἡγεμόρος Φιλίππου τοῦ Β'. ἐκδοθ. ὑπὸ Ῥωμανοῦ. Ἀθήνησιν 1888 σελ. 18).

(1) Πρεσβεία 1532 ἔτοσε παρὰ τῷ Ἀρχιεπισφ. Κερκύρας.

(2) Ἐπὶ τῆς μιᾶς τῶν κορυφῶν τούτων τῆς πρὸς τὴν θάλασσαν, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἀρδηγανικῆς δυναστείας, ἦν τὸ νέον φρούριον (castrum novum), ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας ἐν ἧ ἰδρυμένός ἐστιν ὁ μέγας Φαρός, ἦν τὸ παλαιὸν φρούριον (castrum vetus). Ἐρροεῖται πρὸ τῆς μεταγενεστερᾶς ἀνεγέρσεώς μέρους τοῦ πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως παρὰ τῇ σπηλαίᾳ φρουρίου, ὅπερ νέον ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν νεωτέρων, παλαιὸν ὀνομασάντων φρούριον, πρὸς διαστολήν, ἀμφοτέρας τὰς ἐν τῇ ἀκροπόλει ἐχυρὰς κορυφάς.

λαιογραφικαὶ πράξεις τῶν χρόνων ἐκείνων ἀναγράφουσι τὰ ὀνόματα τῶν περιοχῶν ἐν αἷς συνετάχθησαν (1).

Ἡ Ἑνετικὴ Γερουσία ἀφ' ἐνὸς μὲν πολυπράγμων καὶ περιλυπος ἔτι οὔτα διὰ τὴν ὀλίγη πρότερον ἀπώλειαν τῶν δύο αὐτῆς ἐχυρῶν φρουρίων τοῦ Ναυπλίου καὶ τῆς Μονεμβασίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν νοῦν προσέχουσα εἰς τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους οὐς διαρκῶς ὑφίστατο ἡ Πολιτεία, οὐδεμίαν πραγματικὴν ἀκράσιν εἶχε δώσει εἰς τὰ ἐπανειλημμένα τῶν πρέσβειων αἰτήματα, καὶ περ ὀριστικῶς ὑποσχεθεῖσα αὐτοῖς περὶ τῆς προσεχοῦς σχετικῆς πραγματώσεως αὐτῶν. Διὸ ἡ Κερκυραϊκὴ κοινότης, τῷ 1546 ἀπέστειλε πάλιν πρέσβεις παρὰ τῆ Γερουσίας. τοὺς Ἰάκωβον Πετρετῖνον καὶ Ἀνδρόιλον Καρτάνον, τὸν τῆς β' ας ἀποστολῆς συμμετασχόντα, πρὸς ἐπανάληψιν τῆς αἰτήσεως. Εἰς τὰς ἐπαναληφθεῖσας ταύτας τῶν πρέσβειων ἐκετηρίου αἰτήσεις, στηριζομένας ἐπὶ σχετικῶν ἐκθέσεων πρὸς τὴν Γερουσίαν τῶν τε Ἑνετῶν τακτικῶν διοικητῶν τῆς νήσου καὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ τότε πεμφθέντων ἐξελεγκτῶν, ἡ Γερουσία ἀπεκρίνατο, ὅτι λαβοῦσα ὑπ' ὄψει πρὸς ταῖς ἐκθέσεις τῶν ἐαυτῆς Στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν ἐν Κερκύρᾳ ἀντιπροσώπων καὶ τὰ σχέδια τῶν μηχανικῶν, ἤθελε διενεργῆσαι τὰ θέοντα πρὸς τὴν τῶν κατὰ τῆς νήσου ἀσφάλειαν (2). Ἐν τούτοις, βλέπουσα ἡ Κερκυραϊκὴ Κοινότης τὴν Ἑνετικὴν κυβέρνησιν περὶ πολλοῦ ποιουμένην τὴν ὀχύρωσιν ἄλλων ἐν Κερκύρᾳ ἀνωχύρων τοποθεσιῶν, ἧς ἕνεκα εἶχον ἤδη καταναλωθῆ 100 περίπου χιλιάδες χρυσᾶ

(1) *N. T. Βουλγάρεως καὶ N. B. Μάρεση. Ἀληθῆ ἐκθέσειν περὶ τοῦ Λειψάνου τοῦ Ἀγ. Σπυρίδωνος.*

(2) *Πρεσβείαν Β'.ar ἔτους 1546 ἐν τῷ ἀρχαιοφν.λακεῖῳ Κερκ. Κεφ.ἀ. 26 καὶ Πρεσβείαν 1558 ἔτους.*

Ἑνετικὰ δρουκάτα, οὐδεμίαν δὲ καταβαλοῦσαν μέριμναν πρὸς τὸν πλεόν ἢ ἅπαξ ὑπηρεθηέντα τειχισμὸν τῆς ἄκρας τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου, σφόδρα ἐπιθυμητὸν εἰς τοὺς Κερκυραίους ἀδυνατοῦντας νὰ λησμονήσωσιν ἅς ὑπέστησαν συμφορὰς κατὰ τὴν πελοπονησιακὴν ἕνεκα τοῦ ἀτοιχίστου μέρους ἐκείνου (1), ἀπέστειλε καὶ αὐ-

(1) Ἐχθεσίρ Δοράτου Malipiero Βαύλου. Κερκύρα Ἀγγούστον 1550—1552 Δημοσιευθ. ὑπὸ Lamansky ἐν Secrets d'État de Venise. St. Petersbourg 1884 σελ. 611. «È una violenta necessità conservar questa città et isola di Corfù, non sparagnando o fatica o spesa alcuna, per il che i maggiori nostri hanno speso tanti danari in fortificarla et munirla, che chi potesse veder li conti si stupiria et variandosi ora il modo di guerizar et del espugnar le città, al presente è stà speso in un baloardo, che non è ancora finito, da ducati cento mille in circa, et perchè a esser un solo saria come un homo senza un brazo, però sarà necessario far anche l' altro.

Ἐν τῇ κατὰ τὸ ἔτος 1576 σταλείσῃ πρὸς τὴν Ἑνετικὴν Γερουσίαν ἐπισήμῳ ἐχθέσει Ἀρθρέου Ἰουστινιανοῦ ἀπεσταλμένου Συρδίκου ἐν τῇ Ἀρατολῇ, μετ' Ἀρθρέου Βαλιέρ ἐτέρου Συρδίκου, ἐπισκεφθέντος τῷ εἰρημῶν ἔτει τὴν Κέρκυραν, ἀραγγόρται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τάδε περὶ ὀχυρώσεως τοῦ ἔξωπολλίου. E se quelli poveretti di Corfù potessero impetrar da V. a Serenità che gli fosse fortificato il borgo, molto più affectionati e devoti senza dubbio sarebbono, della qual fortificazione si avrebbe dir molte cose che per ora non mi par di entrarvi. (Lamansky. Secrets d'État de Venise σελ. 615 καὶ ἐπ.) Ἐν ἄλλῃ δὲ ἐπισήμῳ πρὸς τὴν Γερουσίαν ἐχθέσει τοῦ αὐτοῦ Ἰουστινιανῆ ὑπὸ χρορίαν 26 Ἀπριλίου 1576 (Lamansky σελ. 198) λέγορται τάδε. Nell' isola di Corfù vi è un

θις τῷ 1558 νέους πρέσβεις, τοὺς Νικόλαον Κακούρηγν καὶ Γεώργιον Ἐπαρχον ἵνα τῇ Γερουσίᾳ συστήτωσι, πρὸς τῇ Θεραπείᾳ ἄλλων ἀναγκῶν τῆς Κοινότητος, καὶ τὴν ἐπιθυμητὴν ἐπίσπευσιν τοῦ ἐν λόγῳ τειχισμοῦ. Τότε ἐπὶ τέλει ἀπόφρασιθέντος παρὰ τῆς Γερουσίας τοῦ τειχισμοῦ τούτου καὶ διατεθείτης τῆς ἀναγκαίας πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δαπάνης, ἐκ 2,000 Ἑνετικῶν δουκάτων τῷ τότε εἰς Κέρκυραν ἀπερχομένῳ Βαύλῳ Ἰωάννῃ Γιουστινιάνῃ παραδθέντων, ἤρξατο μὲν, πλὴν βραδέως προβαίνουσα,

castello chiamato S. Angelo, assai forte et comodo per salvar intorno a mille persone. Due altre montagne vi sono che se avessero acqua preserveriano 304,000 anime, ma pel mancamento di quella in tempo di incursioni tutta la gente ricorre alla fortezza. Questa non essendo di più che passi 1,100 di circuito compresa la parte di S. Sidero, poca gente dell' isola può ricever però li meschini si ritirano nel fosso con evidente pericolo della lor vita, possono alcuni anco ritirarsi dalla banda di Mandrachio, ma portano pericolo di esser battuti dal scoglio Malipiero e anche dal monte delle beccarie

Dirò solamente che la fortezza à molte imperfezioni e molti contrarj, il maggior de' quali è che il nemico può in 4 ore, senza metter man alla spada, venir fin sotto la contra scarpa a piantar l' artiglieria, al che si potrebbe provvedere, al giudizio mio, in molti modi, ma almeno con lo impadronirsi di quelli due monti così vicini, cioè delle beccarie e delle castrade, facendovi sopra due forti di terreno, aperti dalla banda di dietro che bastassero a trattener l' inimico qualche giorno, come fece il forte di Sant' Hermo a Malta e quello di Sienna.

ἢ ἐκτέλεσις τῆς τε κρείττονος ὀχυρώσεως τοῦ παλαιοῦ φρουρίου, ἀντὶ τοῦ τειχισμοῦ τῆς πόλεως, ὑπὸ τῶν τότε ἐν Κερκύρα ἐπὶ τούτῳ σταλέντων Μηχανικῶν Μαρτινέγκου (1), Σαβοριανίου καὶ Καλαβροῦ ἐφ' ἱκανὸν διαρκέσατα χρόνον. Περὶ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐγένοντο πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ οἱ ἐκατέρωθεν τῆς πύλης τῆς νῦν εἰσόδου τοῦ φρουρίου δύο μεγάλοι προμαχώνες, ἐξ ὧν ὁ εἷς ἀπὸ τοῦ ἐπιθέτου τοῦ ἀνεγείραντος αὐτὸν Μηχανικοῦ, ἐκλήθη «προμαχῶν Μαρτινέγκου» καὶ ἡ αἰρετὴ γέφυρα ἢ συζευγνύουσα τὴν πόλιν μετὰ τοῦ φρουρίου, ὅπερ πρότερον εἶχε τὴν εἴσοδον διὰ τινος πρὸς τὸ δυσμικτὸν αὐτοῦ μέρος παρὰ τῶ Μανδρακίῳ παραθαλασσίας θύρας.

Δεινὰς συνεπειὰς δευτέρας Τουρκικῆς ἐπιδρομῆς ὑποστάτης ἐν ἔτει 1571 τῆς Κερκύρας, οἱ Κερκυραῖοι τῷ 1572 ἔπεμψαν παρὰ τῆ Γερουσίᾳ πρέσβεις τοὺς Γεώργιον Ἐπαρχον καὶ Δῆμον Τριβόλην, ὅπως πρεσβεύσωσι παρ' αὐτῇ ὑπὲρ τοῦ τειχισμοῦ καὶ τοῦ ἐξωπολίου, ἐκ τοῦ ὕλικου τῆς κατηρειπωμένης παλαιᾶς πόλεως, δηλοῦντες ἅμα αὐτῇ ὅτι τὸ Ἐπιχώριον Ταμεῖον προθύμως ἤθελε διαθέσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὴν διαρκούσης τῆς ἐργασίας ἑκατὸ χιλιάδων ἐργατῶν δαπάνην (ἡμεροδοῦλια) (2). Ἡ Γερουσία διαλογισαμένη τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν

(1) Ἴδὲ Μάρμορα καὶ Χιῶτου ἱστορικὰ πονήματα.

(2) Τὰ πράγματι ὑπὸ τοῦ Ταμεῖου τῆς Κερκυραϊκῆς Κοινοῦ-
 τητος κατ' ἀρχὰς καταβληθέντα ἡμεροκάματα διὰ τὸν τειχι-
 σμὸν τῆς πόλεως, ἀνήρχοντο εἰς 150,000, ἀλλ' αἰτήσῃ τῶν
 Κερκυραίων ἐλαττωθέντα βραδύτερον, περιορισθησαν εἰς μόνον
 100 χιλιάδας, καὶ ταῦτα ἐφ' ὅρῳ τοῦ γὰ ἀργῶσιν αἱ ἐκ τῆς ἐξο-
 χῆς ἐργάται κατὰ τὰς ἐποχὰς τῆς συγκομιδῆς τοῦ ἐλαιοκάρπου
 καὶ τοῦ τρογγητοῦ τῶν σταφυλῶν. (Ἴδὲ Ροζαγο. Raccolta Leggῆ
 Municipali Τόμ. Α'. σελ. 85).

μᾶλλον ἐκλήτων εἰς ἐπιδρομὰς μερῶν τῆς ἀτειχίστου πόλεως, ἦτοι τοῦ ἐξοπωλίου, ἀπέστειλε μετ' οὐ πολὺ εἰς Κέρκυραν τὸν ἱκανώτατον στρατιωτικὸν μηχανικὸν Φραγκίτκον Φερδινάνδον Βιτέλλην καὶ ἄλλους ὅπως τὴν ὑπὸ τῶν προκατόχων μηχανικῶν ἤδη ἀρξάμενην ὀχύρωσιν συμπληροῦντες, περιβαλωσι καὶ διὰ τειχῶν τὴν τότε ἀτειχίστον ἔτι οὕταν καὶ εἰνεὶ προάστειον θεωρουμένην πόλιν (1).

Ἐξ ἀπάντων τούτων καὶ ἐξ ἄλλων ἔτι ἐγγράφων, ἃ παρακατιόντες θέλομεν ἰδῆ, προδήλως συνάγεται ὅτι μεταξὺ τοῦ ἀπὸ τοῦ 1576 ἔτους ἕως τοῦ 1577 διαδραμόντος χρονικοῦ διαστήματος ἤρξατο ἡ ἐν λογῶν διὰ τειχῶν περιβολή, ἣτις, ὡς ὀψόμεθα, συνετελέσθη τῷ 1588 ἔτει καὶ δι' ἧς μέγα μέρος τοῦ ἐξωπολίου τοῦ διαμείναντος ἐντεῦθεν τοῦ περιτειχίσματος κατέστη ἡ σημερινὴ πόλις. Πλὴν ἡ ἐν τῷ χρονικῷ διαστήματι τούτῳ περιζωσθεῖσα πόλις, ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς ἐπὶ Γόθων (553 Μ. Μ) ἐρημωθείσης παλαιᾶς ἐν Γαρίτζῃ Χερσεπόλεως, ἐξηκολούθητε καὶ ὀνομάζεται «Ἐξωπόλιον» καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον μετὰ τὴν περιβολήν. Muragia δὲ, ἢ Morachia καὶ Amorakia ἀπαντᾷ ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν συνηθέστατα γεγραμμένη ἐν ταῖς Κερκυραϊκῆς ἐγγράφοις τοῦ 15' αἰῶνος, ἡ ἐκ παραφθορᾶς τοῦ Ἰταλικοῦ Muraglia εἰς Μουράγια μεταβληθεῖσα παρὰ τῶν ἡμετέρων λέξις. Οἱ τῆ, ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος νεώτεροι ἐκ συνηθείας, ἐπικρατητάσης κυρίως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ τῶν Ἑβραίων μετοικισμοῦ ἐκ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ὄρους εἰς τὴν νέαν συνοικίαντων, καὶ μέχρις ἡμῶν περιούσης, λέγοντες Μουράγια ἡ-

(1) *Marmora. Della Historia di Corfù. σελ. 360. Μουστοξίδου Ἱστορ. καὶ Φιλολογ. Ἀνάλεκτα σελ. 195 στίχ. 11 καὶ 12 καὶ σελ. 203 στίχ. 17 καὶ 18.*

νόσον μόνον τὰ πρότινων ἐτῶν κατεδαφισθέντα ἐπιθαλάσσια τεί-
χη, ἐν ᾧ οἱ παλαιότεροι, ὡς ἐκ τῶν πατρίων ἐγγράφων ἐξακριβοῦ-
ται, οὕτω ὠνομαζον πέν καθολοῦ τειχισμόν.

Κατὰ τὸ κυκλικὸν τεῖχος τὸ περιζῶσαν τὴν νῦν πόλιν ἦσαν
ὑποδομημέναι τέσσαρες Πύλαι, ἡ Πύλη τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἡ
καὶ ἀρχαιοτέρα (μετ' ἐκείνας τῶν Φρουρίων), ἡ τῆς Σπηλαίας καὶ
αἱ τὴν συγκοινωνίαν τῆς πολέως μετὰ τε τῶν προαείων καὶ τῶν
κωμῶν ἀνοίγουνται δύο ἕτεραι Πύλαι, ἡ τοῦ Ῥαῦμόνδου οὕτω
κληθεῖσα, ὡς νομίζομεν, ἀπὸ τοῦ ἀνεγείραντος αὐτὴν Μηχανι-
κοῦ, καθαιρέθεισα ἐν ἔτει 1837 ὅτε ἠεψέχθη ἡ ἐν Γαρίτζῃ πα-
ραθαλασσία ὁδὸς ἐπὶ Δούγλα καὶ ἡ Βασιλική, ἡ ἀσυγκρίτως λό-
γῳ προέχουσα πατῶν τῶν ἄλλων κατατετὸ μέγεθος καὶ τὴν τέ-
χνην, καὶ κυριωτέρα ὡς ἡ μάλλον κεντρικὴ, ἦν οἱ τὸ ὅ. κα-
ταλαβόντες τὴν νῆτον Γάλλοι ὠνομασαν καὶ *Porte de France*.
Ἐκάστη τῶν πυλῶν τούτων, ἐφυλάσσετο παρ' εἰδικοῦ φρουροῦ
(*Contestabile*) ὅστις ὑπὸ τοῦ Βαύλου, ἡ τοῦ Διοικητηρίου διορι-
ζόμενος, κύριον εἶχε μέλημα νὰ ἐπιτηρῇ καὶ ἀνοίγῃ καὶ κλείῃ
αὐτὰς κατὰ τὰ νενομισμένα. Ἦνοίγοντο μὲν αὐταὶ περὶ τὴν Ἄ-
νατολὴν τοῦ ἡλίου καὶ ἐκλείοντο περὶ τὴν δύσιν. Νύκτωρ δ' ἐ-
φυλάσσοντο αἱ κλείδες παρὰ τοῦ Βαύλου (1). Τὸ σύστημα δὲ
τοῦτο ἐπεκράτησε, διὰ μόνην τὴν Βασιλικὴν Πύλην, ἕως τῶν
μέσων χρόνων τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας, ἥτις ἐπεμπεν αὐτόθι
στρατιωτικὴν φρουρὰν ἧς προϊέτατο ὑπαξιωματικὸς ἐντεταλμέ-
νος πρὸς τῆ φυλάξει καὶ τὸ κατὰ τὰ νενομισμένα ἀνοίγμα καὶ τὸ
κλείσιμον αὐτῆς· πᾶς δὲ ὁ ἐν ἐκτάκτῳ ὥρᾳ μέλλων νὰ διέλθῃ
αὐτὴν ἔδει νὰ προμηθευθῇ σχετικὴν ἄδειαν. Ἦνοίγοντο δὲ τότε

(1) *Poiago. Raccolta di Leggi Municipali. Τόμ. Δ'.
σελ. 110. Ἐρταῦθα 5 ἀριθμοῦνται Πύλαι. Ἡ ε'. ἐννοεῖται ἡ τῆς
Γενέδου.*

αί ρινόθυραι. Ἐν ἣ δὲ ἀνηγέρθη θέσει, πρότερον ἢν ἰδρυμένον
 ναὸς ἐπ' ὄνοματι τῆς ἁγίας μάρτυρος Νίκης τιμώμενος, πιθα-
 νῶς δὲ καὶ ἡ ὑπὸ τὸν μεγαλοπρεπῆ αὐτῆς θολὸν τοποθέτησις
 τῆς εἰκόνας τῆς Υ. Θ., ἔκτατε νὰ ἐπεκράτησεν εἰς ἀνάμνησιν
 τοῦ κατεδαφισθέντος ναοῦ. Πάντες δ' ἐνθυμοῦνται τὰ κατὰ τὰς
 πέριξ τῆς πύλης ἐπισκευὰς ἀνασκαφέντα ὅττ' αἱ ἀνθρωπίνων σω-
 μάτων καὶ ἡμισεσητότα, ἔνεκα τοῦ πολλοῦ βάλους, φέρετρα (1).
 Ἐκ τούτου εἰκαστέον, ὅτι ὁ παρὰ τῷ ἐκεῖ ναῷ τόπος ἐν ᾧ ταῦ-
 τα εὑρέθησαν ἦτο νεκροταφεῖον τοῦ ναοῦ.

Ἡ Βασιλικὴ Πύλη ἐκ Κερκυραϊκοῦ λαξευτοῦ λίθου ὠκοδομημένη
 καὶ θολωτὴ τὴν ἄνωθεν αὐτῆς ἐκτεινομένην στέγην προσκλινῆ ἑκα-
 τέρωθεν πρὸς τὰς δύο πλευρὰς ἔχουσα, ὁλόκληρον δ' αὐτοτελὲς ἀπο-
 τελοῦσα ὄχυροποιῶς οἰκοδόμημα, κεῖται πρὸς τὸ μεσημβρινὸν τῆς
 πόλεως ὄριον, καταντικρὺ τοῦ προαστείου Σαρρόκου. Δύο δ' ἔχει, ὡς
 εἰκὸς, κυρίας προσόψεις, τὴν προσαρκτῶαν, ἣτις ἐστὶν ἡ πρὸς τὴν
 πόλιν ἐστραμμένη, καὶ τὴν μεσημβρινὴν τὴν πρὸς τὰ ἕξω. Ἀμ-
 φότεραι δ' αὐταὶ ποικίλλονται, κατ' ὠρισμένας ἀναλογίας, διὰ
 σεμνοπρεπῶν καὶ χαριέντων ἀρχιτεκτονικῶν κοσμημάτων, ἐπι-
 γραφῶν καὶ οἰκογενειακῶν ἐμβλημάτων. Πλὴν ἡ μεσημβρινὴ
 πρόσοψις πολὺ ὑπερέχει, κατὰ τὴν διαρρήδην τὸ σύστημα τοῦ
 Σαμμικιέλη χαρακτηρίζουσας ἐπικόσμησιν, τῆς ἐτέρας ἕκ τε λε-
 λαξευμένου λίθου καὶ ἐξ ἀπλῆς λιθοδομῆς μετ' ἀμμοκονίας ὠ-
 κοδομημένης. Αὕτη ἔχει τέσσαρας ὀρθοστάτας ἐξ ᾧν αἱ μὲν δύο
 διάμεσοι περιλαμβάνουσι τὴν κυρίως Πύλην, αἱ δ' ἕτεροι γω-
 ναῖοι πάντες δὲ μετὰ βάσεων, ὑποβάσεων, κιονοκράνων, ᾧν ὑ-

(1) Ἡ ἀγγλικὴ σκαπάρη φαίνεται μὴ φθῶσα κατὰ τοὺς χρό-
 νους τῆς καθαιρέσεως τῶν τειχῶν τῶν συνεχομέτρων τῆ Πύλης, εἰς
 τοιοῦτον βάθος.

πέφκειται θριγκός, διά τριγλύφων, μετοπῶν, δίσκων καὶ κεφαλῶν κροῖων κεκοσμημένος. Τὸ μεταξὺ τῶν διαμέσων ὀρθοστατῶν μέρος τοῦ θριγκοῦ, ἀντὶ τῶν συνήθων τριγλύφων καὶ μετοπῶν, ποικίλλεται δι' ἔξεχόντων βροστρύχων καὶ τοῦ πτερωτοῦ Λέοντος τῆς Ἐνετ. Πολιτείας, ἐπὶ ἐδάφους ἵσταμένου πρὸς δεξιὰ καὶ τῶ ἔμπροσθεν ἀνωφωμένῳ ποδὶ κρατοῦντος τὸ Εὐαγγέλιον ἠνεωγμένον. Καὶ ὁ μὲν θόλος αὐτῆς παραβαλλόμενος πρὸς ἄλλα παραπλήσια, βεβαίως οὐχὶ τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς, ἔργα, τυγχάνει ὦν οὐκ' ἀνάξιος λόγου, διὰ τε τὸ μέγεθος καὶ τὰς λοιπὰς τεχνικὰς αὐτοῦ ιδιότητας. Ὁ ἐκ Κερκύρας πολυμαθέστατος Ἴσραηλίτης ἱατρός καὶ πολλῶν ἀξίων λόγου ἐπιστημονικῶν καὶ ἱστορικο-γατιστικῶν περὶ Κερκύρας πονηματίων συγγραφεὺς Μόρδος, εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ ἰταλιστῆ πονηθὲν καὶ τῶ 1865 εἰς φῶς προαχθὲν «Δοκίμιον» Ἱστορικο-γεωγραφικῆς περιγραφῆς τῶν ἐπτὰ Ἰονίων νήσων, λέγον ποιούμενος τῶν τε τειχῶν τῆς πόλεως καὶ τῆς Βασιλικῆς Πύλης, περὶ τοῦ θόλου τῆς τελευταίας ταύτης λέγει τὰ ἑξῆς: «Μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν ἡ Κερκυραϊκὴ πόλις ἦν ὄλη περιεζωσμένη διὰ τειχῶν ὧν τὸ πλεῖστον μέρος ἤδη κατηδαφίσθη. Μένουσιν ἔτι τὰ λεγόμενα Τείχη τῆς σπηλαίας, ὀλίγης μᾶλλον δ' οὐδεμιᾶς σημαντικότητος, κλείοντα ἐκ τοῦ ἀρκτικοῦ μέρους, τοῦ πρὸς τὸν λιμένα, τὴν πόλιν. Πρὸς τὸ μέρος τῆς χέρσου σώζονται ἔτι τινὲς προμαχῶνες τῶν μελαγχολικῶν καὶ βαρέων Ἐνετικῶν τειχῶν, ἅτινα δὲν εἶχον εἰμὴ μίαν μόνην ἀξιοσημειώτου (rimarcabile) Πύλην. Αὕτη ὀφίσταται ἔτι, εἶναι δὲ μέγας θόλος (Πύλη κυρία) ὁ διὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τὴν χορδὴν αὐτοῦ παρατηρήσιμος (osservabile)» (1). Ἡ ἐξ ἑκατέρας τῶν προσόψεων μεσαία κυκλοτε-

(1) Dalla parte di terra, alcuni baluardi ancora sussisti-

ρῆς θύρα μετὰ διπλῶν θυρέτρων, ἢ κλισιάδων, πρὸς τὰ ἔσω ἀνοικοδομημένων ἀπὸ τῆς εἰσόδου, ἔχει ἀμφοτέρωθεν παραφυλίδας, μεταξύ τῶν διαμέσων καὶ γωνιαίων ὀρθοστατῶν, διὰ τοὺς πεζοὺς διαβάτας. Ἐπὶ ἐνὸς δὲ μέρους τῶν κλισιάδων ἀμφοτέρων τῶν θυρῶν ῥινοπούλην. Καταντικρὺ τῆς μεσημβρινῆς μεσαίας θύρας, ἦν ἄλλοτε ἰδρυμένος ἀμυντήριος πύργος (Rivellino)· διὰ παχέων δὲ τειχῶν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν τῆς Πύλης προεκβαλλομένων καὶ συνεχιζόντων τὸν περίβολον, ἠνοῦντο μετ' αὐτῆς δύο ἰσχυρότατοι προμαχῶνες, ὁ δεξιῶς τῶν εἰσιόντι εἰς τὴν πόλιν ἰδρυμένος τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, οὗ τινος τὸ ἔρυμα τῶν 1716 εἶχον πρὸς στιγμὴν καταλάβει οἱ Τούρκοι, καὶ ὁ ἀριστερόθεν κείμενος, ὁ τοῦ Σαραντάρη. Ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν ὑπερθύρων ἀμφοτέρων τῶν προσόψεων τῆς Πύλης ὑπαρχουσῶν λατινικῶν ἐπιγραφῶν, τήν τε συνοπτικὴν ἱστορίαν, βεβαίως, τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς καὶ τὴν τοῦ ὀλοκλήρου τειχισμοῦ τῆς νῦν πόλεως περιεκτικώτατα ἀναγραφουσῶν, ἡ μὲν προσαρκτῶα φαίνεται σφυρηλατηθεῖσα, διὸ οὐδὲ ἔχνος τῶν ἐν αὐτῇ γραμμάτων οὐδενὶ τροπῶ εὐδιάκριτον ἀποβαίνει, ἡ δὲ μεσημβρινή, ἡ καὶ ἔκτενεστέρα, ἐννεὰ ἀριθμοῦσα σειρὰς εὐαναγνώστων μὲν ἄλλοτε, ἤδη δὲ μόλις που διακρινομένων γραμμάτων, ἡμιεξιτήλων γενομένων ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν προσβολῶν τῶν ὑετωδῶν ἀνέμων, κατέστη μάλιστα δυσανάγνωστος, ἀφ' ὅτου καὶ μελανή τις κηλὶς προελθοῦσα ἐκ τῆς στασιμότητος τῶν ἐκ τοῦ στεγάστρατος τῆς

stano delle pesanti e melancoliche mura Veneziane le quali non avevano che una sola Porta rimarcabile. Questa ancora sussiste ed è un grande arco, (Porta reale) osservabile per la sua architettura e per la sua corda. (D. De Mordo. Saggio di una descrizione delle Isole Ionie vol. 85).

Πύλης κατασταλαζόντων ὀμβρίων ὑδάτων, κατερρύπανε τὸ με-
σαῖον τῆς ἐπιγραφῆς, ταύτην καταχωρίσασα εἰς δύο καὶ σχημα-
τίσασα οὕτω κενὸν, οὗτινος ἕνεκα δυσλήπτου καθιστωμένης τῆς
ἐννοίας, δυσχερεστάτη ἀποβαίνει καὶ ἡ ἐκ ταύτης ἐνιαχοῦ συμ-
πλήρωσις τῶν ἀφανῶν λέξεων. Τοῦτου δ' ἕνεκα μόλις ἠδυνήθη-
μεν νὰ ἐξακριβώσωμεν ἐν αὐτῇ τὴν ἀρχικὴν λέξιν Iohanes Con-
tarenī, ἐν τῷ πρὸ τῆς μελανῆς κηλίδος μέρει ὑπάρχουσιν, τὰς λέ-
ξεις Vitellii—Senatus Consultum—καὶ ἐκ τῆς χρονολογίας ἀπαρ-
τιζούσης τὸν ἕνατον στίχον τῆς ἐπιγραφῆς, τὰ μόλις διακρινόμενα
τελικά ἀριθμητικὰ ψηφία XXVIII. Εἰς τὰ πλάγια τῆς ἐπιγραφῆς
καταφαίνονται τὰ ἔχνη τεσσάρων ἐντετοιχισμένων οἰκοσῆμων
ἐξ ὧν 2 τὰ μικρότερα κεῖνται ἐφ' ἑκατέρας τῶν παραπυλίδων.
Κοσμεῖται δ' ἐπίση· καὶ ἡ προσαρκτῶα προσόψις τῆς Πύλης διὰ μι-
κροτέρου ἀντωποῦ λέοντος ἄνωθεν τῆς ὅλως ἀφανοῦς ἐπιγραφῆς
ὑπάρχοντος, καὶ 2 ἐτέρων διὰ σμίλης κατατριβέντων μικροσχή-
μων οἰκοσῆμων ἐφ' ἑκάστης τῶν παραπυλίδων ἐντετοιχισμένων.
Ἄπαντα δὲ τὰ οἰκόσημα ταῦτα ἐτέθησαν εἰς ἀνάμνησιν τῶν
κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνεγέρσεως τῆς Πύλης Ἑνετῶν Πολιτι-
κῶν καὶ Στρατιωτικῶν Διοικητῶν καὶ Συμβούλων Κερκύρας.
Περὶ τοῦ ἔτους τῆς ἰδρύσεως τῆς ἐν προκειμένῳ Πύλης οὐδεὶς
τῶν ἡμετέρων ἱστορικῶν ἀναφέρει τι ὠρισμένον. Ὁ ἡμέτερος
Μαρμυρᾶς ἐν τῇ 368 σελίδι τοῦ περὶ Κερκύρας Ἱστορικοῦ αὐτοῦ
πονήματος, μετὰ πολλῆς τῆς φειδοῦς ἱστορῶν τὰ κατὰ τὴν Πύ-
λην ταύτην, οὐδὲν πλέον τῶν ἐξῆς ἀναγράφει.

« Πᾶς ὁ βλέπων τὴν Κέρκυραν ἐπαινεῖ τοὺς Ἑνετοὺς διὰ τὴν
σύνεσιν καὶ ζηλιεῖ τὸ, ἄνευ προδοσίας, μὴ ἀλίσκόμενον φρούριον
καὶ τὰ οὐχ' ἦτσον ἀπόρθητα ἢ ὠραῖα ὀχυρωτικὰ αὐτῆς συμ-
πλέγματα, τῶν ὁποίων καὶ αὐταὶ ἔτι αἱ Πύλαι συντελοῦσιν εἰς τὸ
νὰ ἐξωραΐωσιν αὐτὰ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐν ᾧ προσηλοῦται ὁ νοῦς

διαλογιζόμενος τὰ τῆς ἀμύνης, οἱ ὀφθαλμοὶ τέρπονται. "Οπισθεν τοῦ πρὸς τὸ προάσπειον Σαρράκου μέτωπον ἔχοντας ἀμυντηρίου τείχους (Rivellino), ἴδρυται Πύλη τῆς Βασιλείου ἔχουσα τὴν τε ὀνομασίαν καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν, δυναμένη νὰ ἀμιλλᾶται πρὸς τὰ ἐξοχώτερα τῶν Ῥωμαίων ἢ τῶν Ἑλλήνων οἰκοδομήματα». Περὶ δὲ τοῦ τειχισμοῦ καὶ τῆς ὀχυρώσεως τῆς πόλεως τὸν λόγον προάγων ὁ ῥηθεὶς ἱστορικὸς, ἐν τῇ ἐπομένῃ σελίδι τοῦ αὐτοῦ πονήματός του προσέθησιν, ὅτι καίτοι τὰ ἔργα ταῦτα κατὰ τὸ 1577 ἔτις, καθ' ὃ Προβλεπτής καὶ Καπετάνος Κερκύρας διετέλει ὁ Ἰωάννης Κονταρηνὸς, ὅλαις δυνάμεσιν ἐξηκολούθουν προβαίνοντα, δὲν εἶχον συντελεσθῆ πρὸ τοῦ 1588 ἔτους. "Οθεν, τὴν ὑποθετικὴν ἔννοιαν τῶν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ παρ' ἡμῶν μόλις ἐξακριβωθέντων ὀνοματεπωνύμων καὶ ἀριθμητικῶν ψηφίων τῆς ἡμιτελοῦς Λατινικῆς χρονολογίας, συμβιβάζοντες ἀφ' ἑνὸς μὲν μετὰ τῶν παρὰ Μαρμαρᾶ ἱστορουμένων, ἀφ' ἑτέρου δὲ μετὰ τῶν περιλαμβανομένων ἐν τοῖς παρὰ Μ. Μουστοξίδου δημοσιευθεῖσιν ἐγγράφοις τοῦ ἔτους 1588 (1), ἐν οἷς πρὸς τῷ ἐπω-

(1) Τῶν ἐγγράφων τούτων ἀφορώντων εἰς τε τὰς ζημίας καὶ τὰς λοιπὰς περιπετείας, ἅς μετ' ἄλλων πολλῶν ὑπέστη καὶ Δῆμος ὁ Καρτάνος, οὐ τινοὶ δύο οἰκίαι ἐπιταγῇ τοῦ Μηχαρικοῦ Βιτέλη εἶχον κατηδαφισθῆ διὰ τὸν ἐν τοῖς τότε χρόνοις τειχισμὸν τοῦ ἔξωπολλου, παραθέτομεν τὰς σχετικὰς παραγράφους, ἐχούσας αὐτολεξεῖ ὡς ἔπειτα.

Presentata dinanzi al Clarissimo S.r Bailo, adì 9 Giugno 1588 per l' inf. Spett. m. Dimo Quartano instando.

Cl.mo et Prestant.o Reg.to di Corfu. Per le passate guerre si quelle del 1537 come et del 1571 dall' incendij, ruine delle nostre case, si della prima come della seconda et ultima, che dalli fundamenti furono butate le case di

νύμφῳ τοῦ Μηχανικοῦ Βιτέλλη ἀναφέρεται καὶ τὸ τοῦ Ἰωάννου Κονταρίνου Προβλεπτοῦ καὶ Καπετάνου Κερκύρας, ἀμφοτέρων καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, ὡς ἐρρήθη, μνημονευομένων, πειθόμεθα ἀνευδαιστώως, ὅτι σύγχρονος τῷ 1576 ἔτει, (ἐπὶ Προβλεπτοῦ καὶ Καπετάνου Κερκύρας Ἰωάννου Κονταρίνου) ἀρξαμένῳ καὶ τῷ 1588 συντελεσθέντι τειχισμῷ τῆς πόλεως, ἐγένετο καὶ ἡ τῆς Βασιλικῆς Πύλης οἰκοδομὴ τῷ 1588 τελῶς περατωθεῖσα, ἐπὶ τῆς ἐν Κερκύρᾳ Βαυλαρχίας Ἰωάννου Ἀντωνίου Φοσκαρί-

me umill.o servitore Dimo Quartano figlio del q.m m. Nicolò, et fatto spianata portando le piere sopra le spalle nostre sino nel luoco che si fabbricava la muraglia della fortezza, per la qual disturbazione et ruina corevimo si può dire nudi alla fortezza per poter scapolar solamente la misera vita, per la qual cosa causò, che non solamente havemo perso tutto quello havevimo al mondo, κτ.λ. però intendo giustificcar ut infra, videlicet.

7.mo item poi, sotto l' Eccell.o Sig.r Zuanne Contarini fù meritissimo Proved. quì, dal Sig.r Fran.co Vitelli ingegner con suprema autorità dell' Eccelentissimo Senato, per colera e sdegno, che se bene le mie case fabbricate ultimamente da me dopo la ruina, et distrutte l' altre mie ch' erano in fortezza, et fattesi spianata furono molto lontane dalla fortificazione nuova del Borgo et questo fu fatto con grandissimo dispiacere dal sudetto Eccel.o Sig.r Prov. Contarini.

(Ἐτερον ἔγγραφον). Νοὶ Ζuan Ant.o Foscarini Bailo, Vincenzo Diedo et Alvisè Venier Consiglieri di Corfù, isola κτ.λ. per la S.a Ducal Signoria di Venezia.

Desiderando il Spet. M. Dimo Quartano κτ.λ. poichè nell' improvisa distruzione di casa sua per la nuova for-

νου (1), συμβούλων ἢ μελῶν τοῦ Διοικητηρίου ὄντων Βικεν-
τίου Διέδου καὶ Ἀλοῦτίου Βενιέρου (2). Τὴν δ' ἐν Κερκύρα ἐπι-
χώριον Ἀρχὴν, ὡς Σύνδικοι, ἐκλεχθέντες ἐν Θέρῳ 1577, ἀπέτε-
λουν, οἱ Δῆμος Καρτάνος, Ἰππότης Κοκίνης, Στέφανος Πετρετ-

*tificazione si sono smarrite tutte quelle fedì ch' esso ave-
va, habbiamo ad istanzia sua fatto esaminare sopra al-
cuni capitoli κτλ. et dicemo κτλ. che nell' occasione della
nuova fortificazione di questa città, fù improvvisamente
destrutte e gettate a terra le sue case, per ordine del Sig,
Ferrante Vitelli, con perdita de molte sue robbe, per il che
appena li figliuoti et sua moglie ebbero tempo di salvarsi
dal pericolo κτλ. Data. Corcyra die XXVI Julij MDLXXX-
VIII (Μουστοξίδου Ἀνάλεκτα ἱστορ. σελ. 192, 195 καὶ ἐπ.)*

(1) Ἦδη εὐκόλος ἀποβαίνει καὶ ἡ ὀρθὴ συμπλήρωσις τῆς
ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἡμιτελοῦς χρονολογίας, τασομένων τῶν ψηφίων
MDLX πρὸ τῶν ἐν τέλει αὐτῆς μόλις ἐπιφαινομένων XXVIII
πρὸς συναρτισμὸν τοῦ ἔτους MDLXXXVIII ἀρτιστοιχοῦντος
πρὸς τὸ ἔτος 1588. Μ. Χ. Οὐχὶ πρὸ τοῦ ἔτους 1588, ἀλλὰ με-
τὰ τοῦτο βλέπομεν μνημογενομένην ὑπὸ τῶν ἐν Κερκύρα συμβο-
λαιογράφων τοῦ 15^{ου} αἰῶνος τὴν Βασιλικὴν Πύλιν εἰς τοὺς ἐν
ταῖς ἑαυτῶν πύξεσι τῶν περιοχῶν προσδιορισμούς. Ἡ ὁδὸς
Βασιλικῆς Πύλης πρὸ τοῦ 1588 ἐλέγετο ὑπότινων ἐκ τῶν συμ-
βολαιογράφων «περιοχὴ μεγάλης ροῦρας», ἢ «Ἀγίου Δημητρίου
καὶ Ἰακώβου τοῦ Πέρσου», ἐκ τοῦ πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ
Ἐπιτομίου Συμβολαιογράφου Θεοδ. Βασιλάς ἐν τιμῇ πράξει του τῆς 9
Μαρτίου 1600 οὕτω πως μνημονεῖ τῆς Β. Πύλης· «Ἐσωθεν τοῦ
μπαρμπεριοῦ τοῦ μ. Ἀρτωρίου Βριζιριώτη, κορτὰ εἰς τὸ μέρος
τῆς Πόρτα Ρεάλιας ἐν τῷ γέφ κλεισματι Κορυφῶν.»

(2) Καὶ κατὰ τὸν ὑπὸ Horf ἐν τέλει τῶν ἑαυτοῦ Chroni-
ques Greco-Romaines ἐπισημασθέντα κατάλογον τῶν Ἐρετῶν

τινος καὶ Σάντος Βουρλιόνος εἰς ὧν τὰς οἰκογενεῖας ἀνήκον, πιθανῶς, τὰ ὑπερκείμενα τῶν παραφυλίδων τῆς Πύλης τέσσαρα μικρόσχημα καὶ ἤδη δυσδιάκριτα οἰκόσημα, τῶν μεγαλητέρων βεβαίως ἀνηκόντων εἰς τὰ ἄνω ρηθέντα μέλη τῆς Διοικήσεως.

Ἡ Βασιλικὴ ἐν Κερκύρᾳ Πύλη καὶ περ μὴ ἐπιδεικνύουσα βεβαίως πλήρη καὶ ἐντελῆ τὴν τῆς πολεμικῆς Ἀρχιτεκτονικῆς λαμπρότητα, αὕτη ὁμῶς, κατὰ τὴν ἀξιόπιστον ὁμολογίαν τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει εἰδημονεστάτου Ἀρχιτέκτονος Ἰω. Χρόνη, (ἀκμάσαντος ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἐκαλλιεργοῦντο καὶ ἐθεραπεύοντο μετὰ πλείονος εἰλικρινείας παρ' ὅσον σήμερον ἐν Κερκύρᾳ τὰ γράμματα, αἱ ὠραῖαι τέχναι κτλ.) παρίστησιν εἰς τε τὸ ὅλον καὶ τὰς λεπτομερείας αὐτῆς τὸν ρυθμὸν τοῦ ἐκ Βερώνης περιωνύμου Μιχαὴλ Μικιέλη, ἢ Σαμμικιέλη (1). Κατὰ δὲ τοὺς κανόνας καὶ τὰ σχέδια τούτου, ἀνεγερθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἰκανωτάτου καὶ ἐν τοῖς τῶν τότε χρόνων Στρατιωτικῆς μηχανικοῖς καὶ Ἀρχιτέκτοσι τῆς Ἑνετίας διαπρέποντος Φραγκίσκου Φερδινάνδου Βιτέλλη, εἶναι, νομίζομεν, ἔργον ἄξιον ἐκτιμῆσεως μᾶλλον καὶ περιποιήσεως ἢ περιφρονήσεως καὶ αἰωνίας καταδίκης, ἅτε ἔχον ἄλλα πλεονεκτήματα ἐξαγοράζοντα πάσας τὰς ἀπιθάνους τεχνικὰς αὐτῆς ἀτελείας. Τοιούτῳ δὲ τῷ ρυθμῷ τυγχάνει οὔσα ἠχοδομημένη καὶ ἡ πρὸς τὸ μέρος τῆς νέας ἀγορᾶς Πύλη τοῦ νέου λεγομένου Φρουρίου.

Ὁ Σαμμικιέλης εἰς τῶν ἐξοχωτέρων διδασκάλων τῆς τε ἀσιπρονοητῶν κτλ. ἐν ταῖς Ἀνατολικαῖς τῆς Ἑνετικ. πολιτείας κτήσεις, Βαῦλος Κερκύρας διετέλεσεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1585 ἕως τοῦ 1589 ὁ Ἀρτῶνιος Φοσκαρίνης, Προβλεπτῆς Καπετάνος δὲ ἀπὸ τοῦ 1576 ἕως τοῦ 1578 ὁ Ἰωάννης Κορταρίνης.

(1) Ἰω. Χρόνη. Ἐγχειρίδιον Ἀσυχῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Κερκύρα 1862 σελ. 51 ἐν ὑπόσημ.

κῆς καὶ τῆς πολεμικῆς ἀρχιτεκτονικῆς οἵτινες ἤκμασαν κατὰ τὴν ἐν τῷ 15'. αἰῶνι ἀναγέννησιν τῆς τέχνης, ἐσχέδιασεν ἐνταλεῖς παρὰ τῆς Ἑνετικῆς πολιτείας, τὴν διὰ τειχῶν περιβολὴν καὶ τὴν ὀχύρωσιν τῆς πατρίδος του Βερώνης (15). Εἰδῆμονες καλλιτέχνηαι ἐπισκεφθέντες τὴν καὶ διὰ τὰ περισπούδαστα καλλιτεχνικὰ μνημεῖα ὀνομαστὴν ταύτην πόλιν, ὁμολογοῦσιν, ὅτι ἡ ἡμετέρα Βασιλικὴ Πύλη ἀρκοῦσαν ἔχει τὴν ὁμοιότητα τῇ ἐκεῖ ὑπαρχούσῃ Porta del Pallio τῇ μάλιστ' ἀπάντων τῶν ἐκεῖ ἀριστουργημάτων τοῦ Σαμμικιέλη θαυμαζομένη. Ἔστω δὲ καὶ τοῦτο εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ἡ ἡμετέρα Πύλη ἐγένετο κατὰ τὸν τοῦ περιφήμου τούτου ἀρχιτέκτονος ρυθμόν.

Ὁ Σαμμικιέλης σταλεῖς ποτε παρὰ τῆς Ἑνετ. Πολιτείας, ὡς ὁ κράτιστος τῶν τῆς ἐποχῆς του διδασκάλων τῆς πολεμικῆς Ἀρχιτεκτονικῆς, εἰς διαφόρους τῶν ἐν τε τῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἀλλαγῷ τῆς Ἀνατολῆς Ἑνετικῶν πόλεων πρὸς ὀχύρωσιν αὐτῶν, εἶδεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ ἐμελέτησε τὰ τότε κρεῖττον διατετηρημένα μνημεῖα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τέχνης. Ἐπισκεφθεῖς δ' ἐν τέλει τὰς Ἀθήνας καὶ ἰδίᾳ ἐνδιατρίψας

(1) «Ὅπερ τυγχάνει ὅμως ἀξιον προσοχῆς εἰς τὸ τειχισμὰ τῆς Βερώνης, εἶναι τὰ κατὰ τὸ νεώτερον σχέδιον ὠχυροποιημένα ὀχυρώματα, τὰ πρῶτα αὐτὰ ἐφάρησαν τοιοῦτον εἶδος. Ἐκ τοῦ πορήματος Verona illustrata πιστοῦμεθα, ὅτι ὁ πρῶτος τῆς νεωτέρας ὀχυροποιίας ἐφευρέτης ἦν Μιχαὴλ ὁ Μικιέλης Ἀρχιτέκτων ἐξ Οὐήρωος, ὁ εἰς τὴν Εὐρώπην διδάξας τὴν τέχνην ταύτην διὰ τῶν ἐν Οὐήρῳ καὶ ἐν Κρήτῃ ὀχυρώσεων ἃς ἐσχέδιασε καὶ ἀνήγειρε ὀγδοήκοντα ἔτη πρὸ τοῦ νῦν γράψωσι περὶ Ὀχυρωτικῆς ἄλλοι συγγραφεῖς». (Bruzen La Martinière — Grand Dictionnaire—Venise 1741 εἰς λέξιν Verone, ἐν ὑποσημειώσει.)

αὐτοῖσι περὶ τὴν μελέτην ἣτις ἀφεώρα εἰς τὸν κανόνα τὸν ἀντι-
στοιχοῦντα πρὸς τὰς ἀναλογίας ἃς παρουσιάζουσι τὰ διάφορα
Ἑλληνικῆς τέχνης ἀρχαῖα μνημεῖα καὶ ἰδίως τὸ ἀετώμα τοῦ
Παρθενῶνος, ἐσυστήματοποίησεν εἶτα μεθ' ἰκανῆς ἐπιτυχίας εἰς
τὰ παρ' αὐτοῦ σχεδιασθέντα κτίρια ὃν ἐξήγαγεν ἐκ ταύτης αὐ-
τοῦ τῆς μελέτης ἴδιον ῥυθμὸν, ἐν ᾧ, κατὰ τὰς τῶν εἰδημόνων
κρίσεις, μετὰ τῆς τεχνικῆς ἀφελείας θαυμασίως συμβαδίζει καὶ
ἡ τεχνικὴ μεγαλοπρέπεια. Πρὸ δὲ τῆς διαδόσεως τῶν περὶ ἀρ-
χαίας Ἑλληνικῆς τέχνης θεωριῶν τῶν Ῥεβέτου, Στούαρτ καὶ
Λερωᾶ, ὁ Σαμμικιέλης ὀρίζων τὸ ὕψος τοῦ ἀετώματος ἐν τῇ τέ-
χνῃ, ἐπλησίασεν εἰς τὰς τῶν Ἑλλήνων μᾶλλον ἢ τῶν Ῥω-
μαίων ἀναλογίας, ὡς δεικνύται εἰς τε τὰς ὑπ' αὐτοῦ κατασκευα-
σθεῖσας πύλας καὶ τὰ λοιπὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ οἰκοδομήμα-
τα διαφορῶν ἐν Ἰταλίᾳ μεγαλοπολεῶν, ἐν οἷς ἡ ἀναλογία ὡς
ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶνε τὰ 2]13 τῆς βᾶτεώστων. Καὶ τοιοῦτος
μὲν ὁ Σαμμικιέλης, τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ κατὰ τὴν Βασιλικὴν Πύ-
λην ὑπὸ τεχνικὴν ἔποψιν.

Ἡ Πύλη αὕτη, μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν καθάρσεις τῆς
τοῦ Ῥαϋμόνδου, εἶνε καὶ δέον νὰ θεωρῆται τὸ μόνον ἐντὸς τῆς
πολεως περισωθὲν περισπούδαστον μνημεῖον ὅπερ ἀναπολεῖ ἡμῖν
πατέριους ἱστορικὰς ἀναμνήσεις τῶν πρὸ τῆς πολιορκίας ἐν ἔτει
1716 καὶ μετ' αὐτὴν συμβάντων.

Ὅτι δὲ μάστιγα ἐνδοξοὶ τυγχάνουσιν οὗται αἱ ἀναμνήσεις αὗται οὐ
μόνον διὰ τὴν Ἑλληνικωτάτην ταύτην γῆν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν Χρι-
σιανικὴν Εὐρώπην ὁλόκληρον, τοῦτο εἶνε ἐκ τῆς ἱστορίας δῆλον καὶ
ἐκτὸς κεῖται πάσης διαμφισβητήσεως. Ἀξιοπίστους περὶ τού-
του μαρτυρίας παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς τῶν ἱστορικῶν οἱ ἀκρέμονες
Κορονέλλης, Βάλβος, Σάνδης, Μουστοξίδης καὶ ἄλλοι, ὀνομά-
ζοντες τὴν Κέρκυραν ἐπὶ Ἑνετῶν διὰ τὰ ἰσχυρὰ αὐτῆς φρούρια,

«Τόπον ἀπρόσμαχον», «Προμαχῶνα τῆς Χριστιανωσύνης κατὰ τῶν ἀδιαλείπτων Τουρκικῶν ἐπιδρομῶν», «Φρουρὸν τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου καὶ τῆς Ἰταλίας» (1).

Πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν ἱστορουμένων παρατίθεμεν ἐνταῦθα τὸ ἐφεξῆς χωρίον μεταγράφοντες τοῦτο ἐκ τοῦ «Περὶ Λιτανειῶν καὶ τῆς τοῦ 1716 πολιορκίας κτλ.» ἡμετέρου πονηματίου, ἐξ ἧς ἀριδῆλως καταφαίνεται καὶ ἡ τῆς Β. Πύλης χρησιμότης κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1716 πολιορκίαν.

«Μίαν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον τῆς 7.ης πρὸς τὴν 8.ην Αὐγούστου 1716 ἔ. π., ἐξελθόντες τῆς μὲν θύρας τοῦ Σκάρπωνος 200 Γερμανοὶ καὶ 200 Σκλαβοῦνοι, τῆς δὲ Βασιλικῆς Πύλης (2) καὶ τῆς Πύλης Ῥαϊμόνδου ἕτεροι 400, ἐν ὄλῳ 800 (τὴν

(1) Ἰδὲ C. Balbo *Storia d' Italia. Bastia 1849* σελ. 191. — Ὁ La-Martiniere ἐν τῷ ἱστορικῷ καὶ γεωγραφικῷ αὐτοῦ λεξικῷ λέγει· *Corfou c' est la plus importante place qui ait la Republique de Venise pour tenir en bride toute la mer Adriatique.* Ὁ Coronelli ἐν τοῖς περὶ Μωραίως κτλ. ἱστορικοῖς αὐτοῦ ὑπομνήμασι, ἀναγράφει τὰδε· *Corfu si è sempre da Veneti bene guardata e custodita perchè molto necessaria alla conservazione dell' impero del mare ; mentre ha porti buoni e capaci da ricoverare l' armata con molto comodo, prossime alla difesa dell' altre Isole e stati di Levante, impedindo all' armate nemiche l' ingresso in golfo, le quali non ardirebbero passare avanti, lasciandosi alle spalle un' altra armata nemica in fortissimo sito ; ond à ragione chiamasi per antonomasi, Porta del Golfo, Antemurale d' Italia, propugnacolo contro de' barbari.*

(2) Ἰδὲ καὶ Botta *Storia d' Italia sino al 1789. Τόμ. Β'.* σελ. 948 στοιχ. 24 καὶ 25.

ένίσχυσιν ἔχοντες καὶ ἐτέρων 200) καὶ ἐπιπεσόντες κατὰ τῶν Τούρκων ὅτινες εἶχον καταλάβη μὲ θυσίαν 542 χριστιανῶν μαχητῶν καὶ 30 ἀξιωματικῶν, ἅπαντα τὰ πρὸς τὴν Βασιλικὴν Πύλην καὶ τὴν Πύλην Ῥαῦμόνδου μέρη, ἅτινα οἱ ἡμέτεροι διαταγῇ τοῦ Στρατάρχου ἕκαιον, ἀπώθησαν αὐτοὺς ἐκ τῶν περιγρακωμάτων των μέχρι τῆς ὑπωρείας τοῦ Ἀβραμιαίου λόφου καὶ κατέλαβον τὰ παρ' αὐτῶν κατεχόμενα μέρη».

Πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἄλλοις ἔτι πολλοῖς καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας γνωστοῖς περιστατικοῖς τῆς ἐν ἔτει 1716 πολιορκίας, ἡ Βασιλικὴ Πύλη, ἣτις ἐχρησίμευε τότε καὶ ὡς σταθμὸς τοῦ Στρατάρχου Σχούλεμβουργ, ὁπεθεν ἐδίδοντο κατὰ τὰς κρισίμους ἐκείνας περιπτώσεις αἱ οἰκτεῖαι διαταγαὶ (1), ἀναμιμνήσκει εἰς ἡμᾶς καὶ τὰ ἐν τῇ πολιορκίᾳ συμβάντα τῆς 8.ης Αὐγούστου 1716 ὅτε 12,000 Τούρκοι λυσσωδῶς ἀλλαλάζοντες ἐκυρίευσαν τὸν Σκάρπωνα καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ κερατοειδοῦς προμαχῶνος τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου ὀχύρωμα, οὐχὶ μακρὰν τῆς Πύλης, ἂν δὲν ἀπατᾷ ἡμᾶς ὁ ὀφθαλμὸς, κείμενον, καὶ ἐν τέλει τὴν καλὴν ἐκείνην καὶ περιβόητον νίκην ἦν ἤρατο τότε, ὁ ἀείμνηστος Σχούλεμβουργ.

Ἡ Βασιλικὴ Πύλη, ἡ καθαιρεθεῖσα Πύλη Ῥαῦμόνδου, οἱ προμαχῶνες Σαραντάρη καὶ Ἁγίου Ἀθανασίου (2), ὁ Σκάρπων

(1) *Il maresciallo per essere più vicino ad ogni bisogno alloggiòsi anche per la notte, come stava nel giorno, nel volto della Porta Reale, da dove spediva gli ordini opportuni, e consigliava coi generali, cogli ingegneri, colle genti d' artiglieria e minatori e prescriveva i lavori da farsi per resistere e prevenire le offese. "Ora ἐπιστολὴν περὶ πολιορκίας τοῦ Κερκυραίου Συνταγμ.οῦ Δ. Στρατηγοῦ ἐν τῷ Giornale di Legislazione κτλ. Τόμ. Β'. σελ. 124.*

(2) Τοῦ προμαχῶνος Ἁγίου Ἀθανασίου τὸ ὄνομα διάφοροι

καὶ τὰ περίξ καὶ καταντικρὺ τῆς Βασιλικῆς Πύλης μέρη, εἰσὶ πάντα βεβαμμένα ἐκ τοῦ αἵματος τῶν καρτεροψύχων προπατόρων μας, καὶ ἀναμιμνήσκουσιν ἡμῖν τοὺς σπουδαίους κινδύνους εἰς οὓς καὶ τότε καὶ ἄλλοτε εὐρέθη ὄχι μόνον ἡ Κέρκυρα ἀλλὰ ταύτης ἕνεκα καὶ μέρος τῆς Χριστιανικῆς Εὐρώπης (1). Εἶνε ταῦτα πάντα μέρη, ὧν χάριν ἡ Κέρκυρα πλέον ἢ ἅπαξ διέσωσε τὸν Ἀδριατικὸν καὶ εἰς ὧν τὸν συναπαρτισμὸν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, τὴν κατασκευὴν εἰργάσθησαν μοχθήτασαι ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἅπασαι ἀδιακρίτως αἱ τάξεις τῶν κατοίκων τῆς ὅλης νήσου, ὡς ἀριδῆλως τεκμηριοῦται τοῦτο ἐξ ἐπισήμων τοῦ ἔτους 1588 ἐγγράφων παρὰ Μιχαὴλ Μουστοξίδου δημοσιευθέντων ἐν τοῖς περὶ Κερκύρας Ἱστορικο-φιλολογικοῖς ἀναλέκταις τοῦ κλεινοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Εἶναι μέρη ἀείποτ' ἀξιωθέντα τοῦ δικαίου τῶν παρελθουσῶν γενεῶν σεβασμοῦ, οἷον εἰ καθωσιωμένα τεμένη πατρῶων ἱστορικῶν παραδόσεων, διότι πᾶς λίθος αὐτῶν εἶνε καθημαγμένος.

Πρόσφορον δ' ὑπολαμβάνομεν, εἰς τοῦτο τοῦ λόγου περιελθόντος, τὴν ἐνταῦθα παράθεσιν τῆς οὐκ' ἀλλοτρίας μὲν τῶν θέματι, περιεκτικωτάτης δὲ καὶ τὰς ἐν προκειμένῳ ἡμετέρας δοξασίας διατρανώσης καὶ στηριζούσης ἀπαντήσεως τοῦ περικλεοῦς Μουστοξίδου εἰς τὸν Ἄρμωστὴν Δούγλαν, εἰρωνικῶς ἐπαναλαβόντα ἐν τῷ πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν ἀποικιῶν ὑπουργὸν τῆς Ἀγγλίας Νορμανδῦ γνωστῷ διαγγέλματι, τὸ παρ' ἐκείνου δοθὲν ἐπίθετον ἐνδόξων εἰς τοὺς Ἑνετικούς προμαχῶνας ἐκείνους, εἰς ὧν τὴν κα-

τῶν ἀλλοδαπῶν ἱστορικῶν ἐν οἷς καὶ ὁ Βόττας (Μέρο. Β'. σελ. 1949 στοιχ. 2 τῆς Storia d' Italia) μετέβαλον εἰς "Ἁγίον Ἀρτώριον.

(1) Κατὰ τὰς τρεῖς πολιορκίας τῆς νήσου ἐν ἔτεσι 1537, 1571 καὶ 1716.

θαίρεσιν εἶχεν ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις προβῆ (τῷ 1837) ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς τότε Ἰονίου Νομοθετικῆς Συνελεύσεως· (1) ἔχει δὲ ὡς ἐξῆς ἡ σχετικὴ μετάφρασις.

«Ὁ Κύριος Ἰωάννης Ἀννίνος ὑπέβαλε πρότασιν περὶ τῶν φρουρίων. Ἡ Συνέλευσις ἐν τῇ στιγμῇ τῆς συγκλήτεως αὐτῆς εἶχεν ἰδῆ μέρος τούτων καθαιρούμενον, πάντες δ' ἐδείκνυντο τεθλιμμένοι. Οὐδὲν τὸ παράδοξον. Ὁ Κύριος Χάρουτ Δούγλας ἐπαναλαμβάνει μετ' εἰρωνικοῦ τόνου τὸ ἐπίθετον ἔνδοξα ὅπερ ἐγὼ ἀπέδωκα εἰς τὰ φρούρια ἐκεῖνα. Καὶ διατί ὄχι; Ἡ Εὐρώπη ἔσπευσεν ἵνα ὑπὲρ αὐτῶν παλαίσῃ. Ἡ Εὐρώπη διεφίλονεῖκετε περὶ τῆς κατοχῆς των. Ἡ Ἱστορία τὰ ἐδόξασεν. Ἡ Διπλωματία ἐποίησατο αὐτὰ ἀντικείμενον τῶν ἑαυτῆς διαπραγματεύσεων καὶ οἱ Ἴόνιοι εἰς αὐτὰ ὀφείλουσι πρὸ παντὸς ἄλλου τὴν Βρεταννικὴν προστασίαν. Ἐὰν δ' εὐαίσθητος λαὸς ὅστις μὲ τὴν φαντασίαν αὐτοῦ δίδει ζωὴν καὶ αἴσθησιν εἰς αὐτὴν τὴν ἀδρανῆ ὕλην, διὰ τῶν τειχῶν ἐκείνων ἀναμιμνήσκεται: τῶν διαρκῶν κόπων οὓς οἱ προπάτορες αὐτοῦ ὑπέστησαν διὰ νὰ τὰ ἀνεγείρωσι, τοῦ πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῶν χυθέντος αἵματος, τῆς ἐθνικότητος, τῆς θρησκείας, τοῦ ὑπ' αὐτῶν διασωθέντος πολιτισμοῦ, ἐγὼ πιστεύω, ὅτι οὗτος ἀξιοῦται τοῦλάχιστον, συγγνώμης» (2).

(1) Μεταξὺ τῶν τότε καθαιρεθέντων τειχῶν συγκατελέγετο καὶ ἡ ἱστορικὴ Πύλη Παῦμόρδου.

(2) Il Signor Giovanni Annino, mosse una proposizione sulle fortificazioni. L' Assemblea nel momento della sua convocazione ne aveva visto atterrate una parte e tutti mostravansi afflitti. Ne è meraviglia. Sir Howard Douglas ripete con tuono ironico l' epiteto di gloriose che io ho dato a quelle fortificazioni. E perchè nò? L' Europa è concorsa a pugnare per esse, l' Europa se n' è disputato

Τοσαῦται καὶ τοιαῦται αἱ περὶ τῆς Βασιλικῆς Πύλης δυσπρόριστοι εἰδήσεις, ἅς πολλαχόθεν ἀποθησαυρίσαντες, ἀρκούσας νομίζομεν, ἂν οὐχὶ ν' ἀντικρούσωσι τὸ περὶ καθαιρέσεως αὐτῆς σκαιότατον βούλευμα, τοῦλάχιστον νὰ συντελέσωσι καιρίως εἰς ἀντίκρουσιν τῶν μετ' ἀκαιρίμης γλώττης παρατραυλιζομένων κατὰ τοῦ σεπτοῦ μνημείου, ὡς ἀπεκάλεσεν αὐτὴν πολυῖδρις ἀνὴρ, εἰς οὗ τὴν σεβαστὴν γνώμην στηριχθεῖσα ἡ ἐν ἔτει 1887 Δημοτικὴ τῆς Κερκύρας ἀρχή, πάνυ φιλοτίμως διεγνώσατο τὴν ἐκ τοῦ τάφου τῆς ἀδοξίας εἰς θαλερὸν βίον ἀνάκλησιν αὐτοῦ, ὁ δὲ ἀξιοτίμος Κ.ος Α. Μεταξᾶς τότε Νομάρχης Κερκύρας, ὁ τὰ τοιαῦτα γεραρὰ μνημεῖα ἔκτε τῆς Ἑπτανησιακῆς Ἱστορίας καὶ ὃν καὶ ἐξ οἰκογενειακῶν παραδόσεων εἴπερ τις καὶ ἄλλος γινώσκων νὰ ἐκτιμᾷ καὶ σέβηται, τὸ ἄριστον τοῦτο βούλευμα τῆς εἰς νέον στάδιον δεξῆς ἐπαναγωγῆς τοῦ μνημείου, προσηκόντως ἐνέκρινε.

Ἐν Κερκύρα τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1892.

il possesso, la storia le ha celebrate, la diplomazia le ha fatte soggetto delle sue trattative, ed i Jonj vanno principalmente ad esse debitori della protezione Britannica. E se un popolo sensibile che colla sua immaginazione dà vita e sentimento alla stessa materia inerte, in quelle mura rammenta le fatiche durate da suoi maggiori per erigerle, il sangue sparso per difenderle, la nazionalità, la religione, l'incivilimento da quelle preservato, io credo che almeno si meriti indulgenza. (Mustoxidi. Confutazione al Dispaccio 10 Aprile 1840 di Douglas sei. 53—54).

Ἐν Σελίδι 14, στίχ. 1 ἀντὶ ρινοθύραι, ἀνάγνωθι ρινοπύλαι.

.. 26. — 22. — Νορμανδῶν. — Ρῶσις.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000027282